

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΔΕΚΑΠΕΝΤΕ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ Α. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

Στὴν Πόλη καὶ τὶς Ἐπαρχίες Γρ. 40
 Στὸ Ἐξωτερικὸ Φρ. 10
 Ἐξαιρετικὴ συνδρομὴ Γρ. 120

ΓΡΑΦΕΙΑ : Γιοσουφιὰν Χὰν Ν. 8 - Γαλατᾶ.

Τὰ χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται.

Κάθε φυλλάδιον 2 γρ.

ΚΑΜΟΕΝΣ

ΛΟΥΣΙΑΔΑ

Ὁ ποιητὴς διηγεῖται πὺς ὁ Ἀλφόνσος ὁ Τέταρτος σκότωσε τὴν Ἰνέζ, τὴν ἐρωμένη τοῦ γιοῦ του Δὸν Πέτρου, γιὰ νὰ τὸν γλυτώσῃ ἀπὸ τὴ σκλαβιά μιᾶς γυναίκας ἀσήμαντης, πὺ δὲν ταίριαζε στὸ μελλούμενο βασιλιά τῆς Λουσιτανίας.

Τὸ ἐπεισόδιον αὐτὸ, ἔνα ἀπὸ τὰ ὠραιότερα τοῦ ἔπους, κατάντησε δημοτικὸ στὴν Πορτογαλλία.

Τότε συνέβη τὸ ἀκόλουθο λυπηρὸ, μὰ ξακουσμένο γιὰ πάντα ἐπεισόδιον, πὺν ταρατίζει τοὺς νεκροὺς μέσα στοὺς τάφους: Τὸ ἄθλιο τέλος τῆς ἀτυχῆς ἐκείνης, πὺν γένηκε βασίλισσα μετὰ τὸ θάνατό της.

Μονάχα ἐσύ, σκληρὴ Ἀγάπη, ἐσύ πὺν ξέρεις τόσο καλὰ νὰ σφιγγῆς μὲ τὰ δεσμά σου τὴν καρδιά τῶν θνητῶν, γένηκες αἰτία τοῦ θλιβεροῦ της θανάτου, καὶ τὴ θυσίας, ὡσὰν νὰ εἶτανε κανένας ἄπιστος ἐχθρὸς. Κι' ἀφοῦ τὸ λέν, Ἀγάπη τρομερὴ, πὺς οὔτε τὰ δάκρυα δὲν μποροῦν νὰ σβύσουνε τὴν ἀδηφάγο σου τὴ δεῖψα, θὰ πῆ πὺς μὲς στὴν ἀσπλαγῆ σου τυριννιά σ' ἀρέσει νὰ λούζῃς τοὺς βωμούς σου μὲ τὸ αἷμα τῶν ἀνθρώπων.

Νανουρισμένη μέσα σὲ μιὰ γαλήνια ἡσυχία, ὠραία Ἰνέζ, καὶ μέσα στὶς γλυκὲς στιγμὲς τῶν νεαρῶν σου χρόνων, χαιρούσουνα τὴ φαιδρὴ καὶ τυφλὴ ἐκείνη ἀπάτη τῆς ψυχῆς, πὺν δὲν ἀργεῖ νὰ καταστρέψῃ ἢ Εἰμαρμένη ἢ ἀλύγιστη. Καὶ ρέμβιζες μέσα στὶς γελαστὲς πεδιάδες τοῦ Μοντέγου, πὺν θέριεψες γιὰ πάντα μὲ τὰ δάκρυά σου, καὶ μάθαινες στοὺς λόφους καὶ στὰ πράσινα λιβάδια τ' ὄνομα πὺν εἶχες γραμμένο στὴν καρδιά σου,

Ἐκεῖ, ἄκουες τὴν ἠχὴ τῶν γλυκῶν στοχασμῶν, πὺν κυνηγούσανε τὸν ἀγαπημένο σου τὸν πρίγκηπα καὶ φέρνυε τὴν ὠραία σου εἰκόνα μπροστὰ στὰ μάτια του, ὅταν δὲν τὰ σταματοῦσε στὰ μάτια τὰ δικά σου, πὺν δὲν ἔπανε ποτέ του νὰ θαυμάζῃ. Τὴ νύχτα, σ' ἔβλεπε μέσα σὲ γλυκὰ καὶ ἀπατηλὰ ὄνειρα τὴ μέρα μέσα σὲ δράματα πὺν φτερούγιζαν ἀδιάκοπα τριγύρω του. Τέλος δὲ σκέπτονταν τίποτε, δὲν ἔβλεπε τίποτε πὺν νὰ μὴν εἶναι γι' αὐτὸν μιὰ αἰτία εὐτυχίας καὶ χαρᾶς.

Γιὰ κείνηνα περιφρόνησε τόσες κυρίες, τόσες πριγκήπισσες, πὺν δὲν τὶς ἔλειπε οὔτε τὸ κάλλος οὔτε ὁ πλοῦτος. Ὡ! ἀγάπη, περιφρονεῖς τὰ πάντα, ὅταν εἶσαι σκλαβωμένη ἀπὸ μιὰ γόησσα δύναμη. Ὁ πατέρας του ὅμως,

ὁ γέρος ὁ αὐστηρός, πού φοβᾶται τὰ μουρμουρητὰ τοῦ λαοῦ, εἶδε πὼς τὸ τρελλό αὐτὸ πάθος ἀπομακρύνει τὸν Πέτρο ἀπὸ τὰ δεσμὰ τοῦ ὑμεναίου, καὶ ἀποφασίζει νὰ διώξῃ τὴν Ἰνέξ ἀπ' τὴ ζωή.

Ἐἴτανε γι' αὐτόνα ὁ μόνος τρόπος, πού μπορούσε νὰ τοῦ ξαναδώσῃ τὸ γιό του. Ἐνόμιζε, ὁ φτωχός! πού θὰ ἔσβυνε μέσα στὸ αἷμα μιανῆς ἀθώας τῆ φλογερῆ ἀγάπῃ πού εἶχε ἀνάψει.

Ποιὰ παράδοξη τρέλλα τὸν ἔπιασε, ὅταν σήκωσε σὲ μιὰ γυναῖκα ἀδύνατη καὶ ἀνυπεράσπιστη τὸ γενναῖο ἐκεῖνο ξίφος, πού βᾶσταξε ὅλο τὸ γιγάντιο βάρος τῆς λύσσας τῶν Μαυριτανῶν;

Καὶ νὰ οἱ δῆμοι οἱ φρικτοὶ τὴν ὀδηγοῦνε μπροστὰ στὸ μονάρχη, κ' ἡ καρδιά του ἀρχίζει νὰ συγκινεῖται ἀπὸ λύπη· καὶ ὁμοῦς ὁ λαὸς βρίσκοντας ψευτικές καὶ βάρβαρες αἰτίες, τὸν πείθει καὶ διατάζει τὸ σκληρό της θάνατο. Ἡ Ἰνέξ, πού τρέμει ὄχι τόσο γιὰ τὸ θάνατο, ὅσο ἀπὸ τὴ θλίψη καὶ τὴν πίκρα πού ἀφήνει τὸν πρίγκηπα καὶ τὰ παιδιά της ἢ Ἰνέξ πειρὰ παράπονα καὶ ξεφωνητὰ πού σπαράζουν τὶς καρδιές.

Σηκώνονται στὸν καθαρό τὸν οὐρανὸ τὰ ὄραϊα της τὰ μάτια, τὰ γεμάτα ἀπὸ δάκρυα, λέγω τὰ μάτια της, γιατί ἕνας ἀπὸ τοὺς σκληροὺς συμβουλάτορες ἔδωσε σφιχτὰ τὰ λεπτά της χέρια, καὶ κυττάζοντας τὰ χαριτωμένα της παιδάκια, πού τ' ἀγαπᾷ τόσο καὶ πού φοβᾶται νὰ τ' ἀφήσῃ ὀργανά, ἀπευθύνει τ' ἀκόλουθα λόγια στὸν ἀμείλικτο πάππο της:

«Ἄν εἶναι ἀλήθεια πὼς εἶδανε ἄγρια ζῶα, πού πλάσθηκαν ἀπὸ τὴ φύση νᾶναι ἄσπλαχνα ἂν εἶναι ἀλήθεια πὼς εἶδανε πουλιὰ πού ζοῦνε μὲ τὴν ἀρπαγή, νὰ περιποιοῦνται μὲ χίλιους τρόπους πλάσματα μικρὰ καὶ ἀθῶα, καθὼς λένε γιὰ τὴ μητέρα τοῦ Νίνου καὶ τῶν δύο ἀδελφῶν πού χτίσανε τὴ Ρώμη.

» Ὡ σεῖς, πού ἔχετε πρόσωπο καὶ καρδιὰ ἀνθρώπινη, ἂν καὶ δὲν ταιριάζῃ αὐτὸ τὸ ὄνομα σ' ἐκεῖνον πού σκοτώνει μιὰ ἀδύνατη γυναῖκα, πού δὲν ἔκαμε ἄλλο κρίμα, παρὰ ν' ἀγαπηθῇ ἀπὸ ἐκεῖνον πού κέρδισε τὴν ἀγάπῃ της, σεβασθῆτε τοῦλάχιστον τὰ μικρὰ αὐτὰ πλάσματα, ἀφοῦ δὲ φοβᾶστε νὰ θανατώσετε τὴ μητέρα τους. Συγκινηθῆτε ἀπὸ τὰ δάκρυά τους κ' ἀπ' τὰ δικά μου δάκρυα, ἀφοῦ δὲ σᾶς συγκινῇ ἡ ἀθωότητά μου.

«Κι' ἂν ξέρετε καλά, γιὰ νὰ δαμάσετε τὴν ὀρμὴ τῶν Μαυριτανῶν νὰ σπέρνετε τὸ θάνατο μὲ τὸ σίδερό καὶ τὴ φωτιά, μάθετε ὁμοῦς νὰ εἰσθε ἐπιεικεῖς καὶ ν' ἀφίνετε τὴ ζωὴ σ' ἐκεῖνους πού δὲν ἔκαμαν κανένα κακούργημα γιὰ νᾶναι ἄξιοι νὰ τὴ χάσουν. Τέλος, ἂν νομίζετε πὼς πρέπει νὰ τιμωρήσετε τὴν ἀθωότητά μου, ἐξορίσατέ με, στείλτε με γιὰ πάντα στὴν παγερὴ Σκυθία καὶ στὶς φλογερὲς ἐρήμους τῆς Λιβύας, ὅπου νὰ ζήσω καὶ νὰ πεθάνω μὲ τὰ δάκρυα.

• Περιορίστε με ἀνάμεσα στὶς τίγρες καὶ στὰ πεινασμένα λεοντάρια. Ἴσως νὰ βρῶ ἐκεῖ τὴν εὐσπλαχνία πού δὲ μὲ δίνουν οἱ ἀνθρώπινες καρδιές. Ἐκεῖ, θὰ ζῶ μὲ ἀναμνήσεις καὶ μὲ τὴν ἀγάπῃ ἐκεῖνου γιὰ τὸν ὁποῖο πεθαίνω, καὶ θᾶξω τοῦλάχιστο, γιὰ νὰ γλυκαίνω τὴ δυστυχία μου, τὴν παρηγοριὰ νὰ μεγαλώνω τὰ πολῦτιμα αὐτὰ σημάδια τῆς περασμένης μας εὐτυχίας!»

Συγκινημένος ἀπὸ τὰ λυπητερὰ τοῦτα λόγια, ὁ βασιλεὺς εἶταν ἔτοιμος νὰ μεταχειρισθῇ τὴν ἐπιείκεια. Ὁ ἄγιος ὁμοῦς ὄχλος καὶ ἡ ἄσπλαχνή της τύχη ἀρνοῦνται νὰ τὴ συγχωρέσουν. Τραβοῦνε τὰ σπαθιά τους ἀπ' τὴ θήκη, οἱ συχαμεροὶ ἐκεῖνοι δοῦλοι πού τὴν κατηγοροῦν· οἱ ἄνδρες! δὲ ντρέπονται νὰ τὰ μεταχειρισθοῦν γιὰ μιὰ γυναῖκα.

Καθὼς ἄλλη φορὰ ὁ ἄγιος ὁ Πύρρος δὲ δίσταξε, γιὰ νὰ ἐκδικηθῇ τὴ σκιά τοῦ Ἀχιλ-

λέα, νὰ θυσιάσῃ τὴν Πολυξένη, τὸ μόνο θησαυρὸ πού ἔμνησκε στὴ γηραιὴ Ἐκάβη· ἐνῶ ἐκεῖνη, στηλώνοντας ἐπάνω στὴν τρελλή της μάνα τὰ μάτια της πού ξαστέριαζαν τὸν οὐρανό, παραδίνονταν στὴ σκληρὴ θυσία, σὴν τὴν τρυφερὴ προβατίνα στὴ σφαγή.

Ἔτσι οἱ ἀπάνθρωποι αὐτοὶ δῆμοι βυθίσανε τὸ σίδερό μέσα στὸ ἀλαβάστρινο ἐκεῖνο στήθος, τὸ γεμάτο ἀπὸ τοὺς θησαυροὺς, πού μεταχειρίσθηκε ἡ ἀγάπῃ γιὰ νὰ χτυπήσῃ θανατικὰ ἐκεῖνον πού τὴν ἔκαμε κατόπι βασίλισσα. Οἱ ἄσπλαχνοὶ! λερώσανε μὲ αἷμα τὰ κρινομάγουλα τὰ καταβεγμένα ἀπὸ τὰ δάκρυά της, χωρὶς νὰ σκεφθοῦνε τὴν τιμωρία πού τοὺς περίμενε.

Ἦλιε! ἄς τραβοῦσες τὶς ἀκτίνες σου ἐκεῖνη τὴ μέρα ἀπὸ τὴ βάρβαρη ἐκεῖνη σκηνή, ὅπως τόκαμες κ' ἄλλη φορὰ, ὅταν ὁ Ἀτρέας στὸ ἀπαίσιό του δεῖπνο ἔδωκε νὰ φάῃ στὸ Θυέστη τὰ ἴδια του παιδιὰ. Καὶ σεῖς, βαθιὲς κοιλάδες πού ἀκούσατε τὴν τελευταία λέξη νὰ βγαίνῃ ἀπὸ τὸ παγωμένο της τὸ στόμα, πόσες φορὲς οἱ ἀντίλαοί σας ἔχουν ἐπαναλάβει τὸ λατρευμένο ὄνομα τοῦ Δὸν Πέτρου...

Καθὼς ξεθωριάζει τὸ ἀγριολούλουδο καὶ χάνει ὅλη του τὴν εὐωδιά, σὴν τύχη καὶ τὸ δρέψῃ πρὶν τὴν ὥρα του μὲ τ' ἄσπυρά της χέρια μιὰ παρθένα, καὶ τὸ κουρελιάσῃ γιὰ νὰ τὸ βάλῃ στὸ στεφάνι της, ἔτσι μαράθθηκε κ' ἡ ὄψη τῆς δύστηνης Ἰνέξ. Ξεράθηκαν τὰ ρόδα τοῦ προσώπου της, κ' ἔχασε μαζί μὲ τὴ γλυκεῖα ζωὴ της, τὰ ζωηρὰ καὶ τὰ λευκά της χρώματα.

Οἱ νύμφες τοῦ Μοντέγου κλάψανε πολὺν καιρὸ τὸν τραγικὸ της θάνατο, καὶ γιὰ νὰ τὴ θυμοῦνται αἰώνια. κάμανε μὲ τὰ χυμένα τους τὰ δάκρυα μιὰ κρουσταλλένια βρύση, πού πήρε καὶ πού ἔχει ἀκόμα τ' ὄνομα τῶν ἐρώτων τῆς Ἰνέξ.

Τὶ γλυκεῖα βρυσούλα ποτίζει τὰ μωρὸν μένα τ' ἀνθη. Τὰ νερά της εἶναι δάκρυα κ' Ἀγάπες τ' ὄνομά της.

O. M.

ΦΥΛΛΑ ΤΗΣ ΛΕΥΚΑΣ

Ο ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΟΣ

Ἐσὺ τώρα πορεῖ νὰ τὸ ξέχασες τὸ σπιτάκι μας τὸ ἄστρο, στὴ θάλασσα ἀπάνω. Στὸ σπιτάκι ἐκεῖνο πού ἔβλεπε πρῶτο τὸν ἥλιο. Στὴ στέγη του στέγωναν οἱ γλάροι τὰ φτερά τους. Λησιμόνησες ἴσως καὶ τὸ μεγάλο παράθυρο του, ἀπάνω στὸν ἀνοιχτὸ ἀέρα καὶ στὸ φῶς. Ἀπὸ κεῖ βλέπαμε τὰ παιχνίδια τῶν δελφινῶν, πού ταξίδευαν στὸ πέλαγος. Τί ἦσαν πού εἴμασταν ἐκεῖ πέρα. Σπάνια βλέπαμε ἀπὸ μακρὰ νὰ περνοῦν καράβια, βρῖκια γιὰ γολέττες μὲ ξαπλωμένα τ' ἄρμενά τους, ὅσο γιὰ βαπόρια, ποτέ. Πόσον καιρὸ νὰ μείναμε ἐκεῖ πέρα δὲν τὸ θυμοῦμαι, γιατί ἔφυγε τόσο γρήγορα ὁ καιρὸς ἐκεῖνος. Μιὰ βάρκα μόνη περνοῦσε ἀπ' ἐκεῖ κάθε μέρα καὶ τὴ βλέπαμε τὸ πρᾶτ' ἀνάμεσα στὴν ἀντικρινὴ στεριά καὶ τὸ πέλαγος. Σ' ἄρξε πάντα γι' αὐτὴν νὰ μ' ἀρωτᾶς, δὲ γνώρισες μ' ἔλεγε μοναξιά μεγαλῆτερη ἀπ' τῆς βάρκας πού χόρευε ἀνάμεσα στὸν οὐρανὸ καὶ τὴ θάλασσα. Τάχα νὰ εἶταν συλλογιζόσουν κανενὸς ἡλιοκαμμένου ψαρά ἢ νὰ μὴν ἐρχόταν ἐκεῖ γιὰ τὸ φυλακισμένο!

Στὴν ἀντικρινὴν ἀκρογιαλιά εἶταν τὸ κονάκι. Στὸ περιγιάλι ἀπάνω μὲ τὶς πόρτες κλειστὲς καὶ τὰ παράθυρα. Ἀπόξω νύχτα μέρα φύλαγαν οἱ φρουροὶ μὲ τὰ τουφέκια γεμάτα. Κανεὶς δὲν μπορούσε νὰ περάσῃ ἀπὸ σιμά του, κάποτε θυμᾶσαι πού θελήσαμε ν' ἀρμενίσουμε ἀπὸ δίπλα του μ' ἄγριες φωνὲς οἱ φύλακες μᾶς διάταζαν νὰ τραβηχτοῦμε στ' ἀνοιχτά. Ἀπὸ μακρὰ φαίνονταν ὁ ἀτελείωτος κῆπος του μὲ τὰ μεγάλα δέντρα. Ἐκεῖ

μέσα κλειστός ήταν ο φυλακισμένος. Έλεγαν πως ήταν νέο παλληκάρι. Γι' αυτό όταν βλέπαμε τη βάρκα ήθελες να πιστεύεις πως κάποια ψυχή που τον συμπονούσε ερχόταν εκεί για ν' άγναντεύη ως είναι και την κλειστή φυλακή εκείνη.

Όταν έσερνε δυνατά στ' άκρογιάλι ή τρικυμία τα κύματα, εμείς αναπνέαμε απ' το παραθύρο μας το δυνατόν άνεμο. Πώς αναγεννιούνται τα πνευμόνια στο μεγάλο εκείνο ανάσασμα. Τότες ο αέρας τραβούσε τους γλάρους στις φωλιές τους. Τις νύκτες ξαπλόνουσον στην άγκαλιά μου κι' αντίκριζες την ατελείωτη μαυρίλα του πελάγου. Σώπαινες τις ώρες εκείνες γιατί σ' έλεγα κ' ιστορίες που έμαθα όταν γυρνούσα τη χώρα. Πόσοι κλέφτες στο βάθος του δάσους άκονίζουν στο σκοτάδι τα σπαθιά τους γιατί προσμένουν τους τούρκους, ποιά καλόγρια θλιμμένη είδε

Ο ΣΚΟΡΠΙΟΣ

Στον αδελφό μου Γιώργο Κ. Ροντάκη

Όταν ήλθε στον έαυτό του, ήταν ξαπλωμένος στον ίδιο καναπέ, που μιξ ώρα πρωύτερα ο σκορπιός κόντευε να δαγκώσει την Άννα και δυο γιατροί ήταν κοντά του προσπαθώντας να τον συνεφέρουν. Η Άννα παρέκει τον κοίταζε με άνησυχία.

Τόν είχε πιάσει νευρική ταραχή και οι γιατροί προσπαθούσαν να του δώσουν καταπραϋντικά. Τα συνηθισμένα γιατρικά. Χαμογέλασε, άμα συνήλθε και αυτό έδωκε θάρρος σε όλους. Τόν έπλησίασαν να τον ρωτήσουν πως είναι και τότε μόλις παρατήρησε πως κοίτιζαν τον καναπέ εκείνον. Πετάχτηκε μονομιάς επάνω και σχεδόν αναποδογύρισε στη βία του τους δυο γιατρούς.

— «Ο σκορπιός!» μπόρεσε να πη μονάχα καθαρά, και έπειτα άρχισε να ξεφωνίζει άναρθρες φωνές. Σάν να τον έπνιγε κανείς. Έ-

στών ύπνο της την Παναγιά, πόσοι δεσποτάδες είναι θαμμένοι καθιστοί στον αλόγηρο της θαματοργής εκκλησίας που άσπρίζει απάνω στο βουνό. Άκουες ακόμα και για τον έρημίτη εκείνο που ζούσε στο μακροσμένο νησι πως έμεινε όλη τη ζωή του μονάχος ένα πρωί βούλησε από το σεισμό το έρημονήσι κ' εκείνος πνίγηκε στο κύμα.

Άκουες με λαχτάρα και καρδιοχτύπι. Κάποτε ήθελες να φωνάξεις. Σώπα, σώπα. Τι; Έπεσε ένα άστρο; Σώπα. Δεν ξέρεις πως ήμα περνά κανένα πεσούμενο άστρο, φεύγει κι' από ένας φυλακισμένος απ' τα κάστρα; Νά, πέφτει τώρα ένα, σώπα, ίσως να φεύγη του κονακιού ο φυλακισμένος... Άν βγάλης άχνα, οι φύλακες θα ξυπνήσουν και θα τον πιάσουν.

Ά Ακροθαλασσίτης.

φερνε τα χέρια του στο λαιμό να λύση την κραδάτα, να βγάλη τον κολλάρο, να αναπάνη.

Τόν είχε έλθει μιá δεύτερη νευρική κρίσι.

Τόν ήσύχασαν με αιθέρα, με τριψίματα, με ενέσεις. Και τίν μετάφεραν σχεδόν αναίσθητο, σάν ύπνωτισμένο στο σπίτι του. Περιπατούσε μηχανικά, δεν ξεφάνιζε πιά, μα τα μάτια του ήταν στεγνά και βαθουλωμένα και μύρα. Είχανε αλλάξει χρώμα, θαρρείς και από καστανά φαίνονταν τότε μαύρα!

Τόν έβαλαν να κοιμηθῆ στο κρεβάτι του, αλλά που ύπνος! Τα μάτια όρθάνοικτα, συλωμένα. Μόλις απάντησε δυο λέξεις στον πεθερό του, στην πεθερά του, στην Άννα, που ήλθαν να του κάμουν συντροφιά, έως τα μεσάνυχτα.

Για το σκορπιό, κανείς δεν τον έρώτησε τί

συνέβη. Φαίνεται από οδηγία των γιατρών απέφυγαν να τον ρωτήσουν. Όλοι περίμεναν να τον πάρη ο ύπνος, για να φύγουν, να τόν αφήσουν ήσυχο. Τα μεσάνυχτα πέρασαν και ο ύπνος δεν ήρχονταν. Η ίδια άκνησία και το ίδιο βλέμμα το άόριστο καρφωμένο κάπου και το πρόσωπο πάντοτε στεγνό.

Οί γιατροί τότε τον έκαμαν ενέσεις μορφίνης.

Άφησε να γίνουν οι ενέσεις μηχανικά, χωρίς να αντίσταθῆ.

* *

Κοιμήθηκε κάμποσες ώρες. Πόσες δεν το θυμούνταν πιά. Ξύπνησε όμως ήσυχότερος και άνασηκώθηκε στο κρεβάτι του. Ήταν κάποιος στο δωμάτιό του, μα επειδή είχαν κλείσει καλά τα στόρια και τους μεπεδέδες δεν έβλεπε. Άμα σηκώθηκε στο κρεβάτι, άνοιξαν τα στόρια και είδε τότε στο δωμάτιό του την Άννα, την πεθερά του και τη δούλά του. Κάπως χαμογέλασε, τους ευχαρίστησε για την καλωσύνη των και για να δείξη πως όλα του πέρασαν, τους πρακάλεσε να πάγουν στο πλαγινό δωμάτιο, για να σηκωθῆ και να ντυθῆ.

Χαρούμενες το δέχτηκαν και ο γιατρός σηκώθηκε να ντυθῆ. Όταν πλύθηκε την ώρα που πήγε να κτενισθῆ, παρατήρησε στον καθρέφτη το χρώμά του, το κιτρινωμένο και στεγνό, τις ρυτίδες του μετώπου του και φοβήθηκε. Μα δε θέλησε να φανερώση τίποτε. Θα περάση, δεν είναι τίποτε. Καί προσεπάθησε να χαμογελάση, μα το χαμόγελό του που είδε στον καθρέφτη, του φάνηκε άλλόκοτο, παράξενο.

Δεν ήταν χαμόγελο. Ήταν σάν ένα σκάσιμο άκανόνιστο σε τεντωμένο δέρμα.

Γύρισε το πρόσωπο μακριά από τον καθρέφτη και κτενίσθηκε και ντύθηκε χωρίς να βλέπη μέσα. Έπειτα πέρασε στο διπλανό δωμάτιο, κοντά στην πεθερά του και στην Άννα, που τον υποδέχτηκαν με φωνές χαράς είν' ή άλήθεια, αλλά και με βλέμματα άπορίας.

Μιά-δυο φορές ή μητέρα κι' ή κόρη συνεννοήθηκαν με τα βλέμματα, την ώρα που νόμιζαν πως ο γιατρός δεν τις βλέπει. Την άνησυχία των την κατάλαβε ο γιατρός, ίσως και την αίτια. Ο καθρέφτης δεν τον είχε προειδοποιήσει και εκείνος; Για να τις καθησυχάσει, φαίνεται, τις είπε να βγούν έξω ελοι μαζί, να πάγουν στο σπίτι των. Αυτό θα τόν διασκεδάζε.

Η Άννα και ή μητέρα στην αρχή δεν το δέχτηκαν. Τοῦ είπαν ότι είναι αδύνατος άκόμη, ότι δεν πρέπει να έξω έξω, ότι καλά θα έκαμνε να μείνη στο σπίτι. Εκείνος ένόμισε πως τόν φοβούνταν με εκείνη την ύψι του και επέμεινε περισσότερο. Με πείσμα, με παιδικό πείσμα.

Η Άννα πρώτη υποχώρησε και έγνεψε στη μητέρα της να μη έπιμένῆ. Η καλή της καρδιά ένόμισε που θα του κάμη καλό να βγῆ έξω να πάρη λίγο άέρα, να δώση ο νοῦς του άλλου. Και βγήκαν και οι τρεις και έπειτα από ένα σύνομο γύρο έφθασαν στο σπίτι των.

Κάθησαν κάτω στην τραπεζαρία. Η Άννα είπε που δεν ήταν άνάγκη να άνεθούν, καλά θα ήταν να μείνουν εκεί κάτω, αφού άρχισε να σκοτεινιάζῆ και σε λίγο θα ήρχονταν και ο πατέρας και θα κάθονταν στο φαγι. Θυμούνταν ή κακομοίρα τη δεύτερη σκηνή και δεν ήθελε να περάσουν ή να διῆ ο Νίκος ξανά το δωμάτιο, που από την ήμέρα εκείνη, δεν το ώνόμαζαν πιά το μικρό σαλονάκι, μα το δωμάτιο του σκορπιού.

Έμειναν στην τραπεζαρία. Ήλθε και ο πεθερός σε λίγο και άρχισαν την δμιλία για διάφορα ζητήματα. Για τον καιρό, για την πολιτική, για τις έμπορικες υποθέσεις. Μίλησαν έτσι κάμποση ώρα, έφαγαν, ο γιατρός φαίνονταν πολύ ήσυχος και ελοι ήσαν ευχαριστημέυοι.

Έβλεπε όμως ο γιατρός, ότι απέφευγαν με προσοχή να του θυμίσουν τα χθεσινά, και αυτό κάπως τόν πείραζε. Τόν έπαιρναν για παιδί λοιπόν; Κατάλαβαινε, πως τέτοιες είναι

οί οδηγίες των δύο γιατρών και πεισμάτωνε. Για να τους δείξη πώς όλα πιά πέρασαν και οί σκηνές και ή ταραχή και τὰ νεύρα, ξέαφνα εκεί που μιλούσανε για τή στάσι των συνδικών με τόν Πατριάρχη, τούς εἶπε.

— Για ἀφήστε αὐτὰ νὰ σὰς πῶ, πῶς ἔγινε ή χθεσινή σκηνή πρὶν λιγοθυμήσω.

— Όλοι ἔμειναν! Μόνο ή Ἄννα τόλμησε νὰ πῆ, νὰ μὴ τὰ διηγηθῆ. Χαμογέλασε τότε ὁ Νίκος, και ἄρχισε νὰ διηγείται, τί ἔγινε.

Με πολλή ψυχραιμία και ἀταραξία τὰ διηγῆθηκε ὅλα. Με τόση μάλιστα ἀπάθεια, ποῦ ὅλοι ἔλεγαν, πῶς ὁ γιατρός δὲν ἔχει πιά τὸν φόβο του, τοῦ πέρασε πιά ἐκείνη ή νευρική ταραχή.

Ἄμα τέλειωσε τή διήγησί του, ή Ἄννα τὸν ἐφίλησε στὸ μέτωπο, γιὰ νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ γιατί τὴν ἔσωσε, και ὁ πατέρας ἄρχισε νὰ ἀστεῖζεται με τὸν σκορπιό, τὸ θηρίο αὐτό, ποῦ τούς ἔκαμε ἀνω-κάτω.

Ὁ Νίκος ἀπαντοῦσε και αὐτός, μὰ ἔπειτα ἔπεσε σὲ μερικὲς σκέψεις· σὲ μιὰ ἀνησυχία. Τί νὰ ἔγινε τὸ πτώμα τοῦ σκορπιοῦ, τί τὸ ἔκαμαν; Δὲν θυμοῦνταν ἀν τὸν σκότωσε ἀληθινά. Ἄν ἔφυγε ἔτσι μονάχα πατημένος ὀλίγο, με μερικὰ πόδια λιγώτερα ή και με κομμένη οὐρά, ἀν κόπηκε και αὐτή, ἦταν ἄραγε ἀκίνδυνος πιά;

— Όχι... ὄχι. Αὐτὸ τὸ θυμοῦνταν, κάπου τὸ διάβασε, ὅτι αὐτὰ τὰ ἀραχνοειδῆ ἔχουν μιὰν ἀπίστευτη εὐκολία νὰ ξαναβγάλουν τὰ μέλη, ποῦ τούς κόφτουνται. Οἱ σκορπιοὶ πρὸ πάντων και τὴν οὐρά των ἀκόμα ἀν κόψῃ κανεὶς, ξαναβγάλουν ἄλλη. Ποῦ τὸ διάβασε αὐτό;

Και ἀν ἔφυγε ὁ σκορπιὸς αὐτὸς δὲν θὰ θελήσῃ νὰ ξανάρθῃ, νὰ ἐκδικηθῆ, νὰ δαγκάσῃ πάλι, ὅλους τὴν Ἄννα, τὸν πατέρα, τὴν πεθερά, τὸν ἴδιο; Γιατί ὄχι;

Ποῦ τὸ διάβασε ὁμοῦ;

Ἦτο φανερὴ ή ἀνησυχία του τόσο ποῦ και ὁ ἴδιος ἐνόησε, ὅτι ἄρχισαν νὰ ἀνησυχοῦν ὅλοι ὀλόγουρά του. Δὲν βάσταξε και περισσότερο γιὰ νὰ τούς καθησυχάσῃ, ἐρώτησε.

— Δὲν μοῦ λέτε τί ἐκάματε τὸ σκορπιὸ ἐκεῖνον;

Κοιτάχθηκαν ὅλοι ἀναμεταξύ των. Κανεὶς δὲν εἶχε σκεφθῆ, τί ἀπέγεινε ὁ σκορπιός. Κανεὶς των δὲν εἶχε φροντίσει νὰ τὸν πάρῃ σκοτωμένο.

Οἱ ὑποψίες τοῦ Νίκου ἔγιναν δυνατώτερες. Δὲν σκοτώθηκε· τὸν ἀφήσαν και ἔφυγε! Νάτα!

Ἡ Ἄννα μονάχα ἀπάντησε:

— Μὰ θὰ τὸν σκούπισε ή Ἐλένη...

Ἡ Ἐλένη ἦταν ή δούλα. Τὴν φώναξαν, ὅπως ζήτησε ὁ Νίκος, και τὴν ἐρώτησαν.

— Ἐννοια σου, κύριε γιατρέ, εἶπε. Σοῦ τὸν διώρθωσα γιὰ καλὰ. Τὸν ἔβαλα ἔτσι σκοτωμένο στὸ μαγκάλι τὸ ἀναμμένο και τὸν ἔκαψα. Ἐβέρετε ἔτσι κάμνουν τούς σκορπιούς γιὰ νὰ παίρνουν τὴ μυρωδιά και οἱ ἄλλοι, ποῦ θὰ εἶναι στὸ σπῆτι και νὰ μὴ βγαίνουν.

Τὸ τελευταῖο τὸ εἶχε ἀκρούσει ὁ γιατρός και τὸ ἤξερε. Μὰ γιὰ τὸ πρῶτο εἶχε ἀμφιβολία. Νὰ μὴν τὸ ἔλεγε ἐπίτηδες ή Ἐλένη; Ἐπειτα γιατί οἱ ἄλλοι δὲν τὸ ἤξευραν πῶς τὸν ἔκαψε τὸ σκορπιό; βέβαια θὰ τούς ἔφυγε και γι' αὐτὸ δὲν θέλουν νὰ τὸ ὁμολογήσουν. Ἐφυγε και τότε σκέπτεται πῶς νὰ ἐκδικηθῆ. Μάλιστα.

Και θὰ μὰς ἐκδικηθῆ ὅλους!

Ἐμεινε σκεπτικός, δυσαρρεστημένος. Ἐκαμνε μερικὲς χειρονομίες με τὰ χέρια του. Τὰ κινούσε ἀπὸ κάτω πρὸς τὰ ἐπάνω ἀπότομα, σὺν νὰ ἔλεγε:

— Δὲν ἔπρεπε! Δὲν ἔπρεπε!

Ἡ Ἄννα τὸν ἐπλησίασε ἀνήσυχη και ὁ πατέρας θέλησε νὰ τὸν καθησυχάσῃ.

— «Βρὲ ἀδελφέ, τὸν σκότωσες, τὸν ἔκαψε ή Ἐλένη, οὔτε στάχτη του ἀπόμεινε και ἀκόμα θέλεις νὰ μάθῃς τί ἔγινε; Νὰ ἔγινε ἀέρας, μηδέν, πάει...»

Και γιὰ νὰ δείξη πῶς ἔγινε ἀέρας ἐφύσηξε με τὸ στόμα του δυνατὰ: πφφφ!

Ὁ Νίκος σηκώθηκε ὀρθιος και εἶχε πάλι τὴ χθεσινή του ὄψι. Ἡ Ἄννα ὀπισθοχώρησε ἔντρομη ἕνα βῆμα και ἐκεῖνος τὴν ἐσπρωξε σιγά νὰ παραμερίσῃ ἀπὸ τὸ δρόμο τῆς θύρας.

Στάθηκε στὴ μέση τοῦ δωματίου και γυρίζοντας στὸν πατέρα, τοῦ εἶπε:

— Νοιώθω ποῦ με παίρνετε γιὰ παιδί, ή γιὰ ἄρρωστο. Οὔτε τὸ ἕνα εἶμαι, οὔτε τὸ ἄλλο. Καὶ ἀν σὰς τὸ εἶπαν αὐτὸ ἐκεῖνοι, οἱ συνάδελφοί μου και σὰς ὀρμήνεψαν ἔτσι, νὰ τούς χαιρετᾶτε ἐκ μέρους μου, ποῦ ἔχουν μεγάλο λάθος. Μάλιστα.

Ὁ σκορπιὸς σὰς λέγω, πῶς δὲν θὰ σκοτώθηκε. Ἡ Ἐλένη και αὐτὴ βαλμένη ἀπὸ σὰς ή ἀπὸ τούς γιατρούς, λέγει φέματα πῶς τὸν ἔκαψε. Νὰ διῆτε ποῦ ζῆ. Και νὰ διῆτε πῶς θὰ μὰς ἐκδικηθῆ. Θὰ μὰς ἐκδικηθῆ ὅλους μας! Ὅλους μας!

Λέγοντας ἐκεῖνο τὸ «ὅλους μας!» με ἀνοικτὸ στόμα γιὰ νὰ νοιώσουν ὅλη του τὴ δύναμη, ἀνοιξε τὰ δύο του χέρια και τὰ ξανάκλεισε στὸ στήθος του ἐπάνω, σὺν νὰ ἀγκάλιασε τὸ σύμπαν και ἔπειτα ἀπότομα ἔφυγε ἀπὸ τὸ δωματίο τὴν αὐλή, φώναξε ἀκόμη μιὰ φορὰ «ὅλους μας!» ἀνοιξε τὴν πόρτα και ἔφυγε ἔξω ἀπὸ τὸ σπῆτι.

Εἶχαν ὅλοι παγώσει! Κανεὶς δὲν πρόφθασε, ή καλύτερα δὲν σκέφθηκε νὰ τὸν ἐμποδίσῃ.

Ὅταν ἔτρεξε ή Ἄννα ἔξω στὴν αὐλή, ή πόρτα εἶχε κλείσει και τὰ βήματά του στὸν ἐρημικὸ δρόμο, μέσα στὴν ἠσυχία τῆς νύχτας, ἀντηχοῦσαν παράξενα, θλιβερά και ἀπαίσια.

Τὴν πῆρε τὸ κλάμα και με ἀναφυλλητὰ γύρισε πίσω στὴν τραπεζαρία.

**

Ἐκεῖνο τὸ βράδυ ὁ γιατρός δὲν πῆγε στὸ σπῆτι του. Γυροῦσε στοὺς δρόμους με τὸ καπέλλο στὰ χέρια και μονολογοῦσε. Τὸ θεωροῦσε βέβαιο πῶς ὁ σκορπιὸς δὲν σκοτώθηκε, πῶς τούς ἔφυγε μέσα ἀπὸ τὰ χέρια των, σὺν νὰ ποῦμε, και γιὰ νὰ κατορθώσῃ νὰ φύγῃ ἔτσι αὐτὸ κάτι ἐσήμαινε. Βέβαια και κάτι ἐσήμαινε. Ἐκαμνε στὴν ἀρχὴ τὸν σκοτωμένο, τὸν φόβιο. Σὺν εἶδε ποῦ τούς γέλασε με κυτό, μιὰ στιγμὴ ποῦ δὲν πρόσεχαν

σὲ αὐτόν, γιατί κοίταζαν τὸν ἄρρωστο, κατῶρθωσε κατατσακισμένος, ὅπως θὰ ἦταν ἔπειτα ἀπὸ τὸ πάτημα, νὰ συρθῆ ἀγάλια, ἀγάλια, νὰ τρυπώσῃ κάπου και νὰ φύγῃ! Γιὰ νὰ τὰ κάμῃ ὅλα αὐτὰ με τόση ὑπουλότητα, τόση πανουργία και τόση ὑπομονή, σημαίνει πῶς εἶχε σκοπὸ νὰ ἐκδικηθῆ. Γιατί ἄλλο θὰ τὰ ἔκαμνε; Φῶς φανερά γιὰ ἐκδίκησι. Και τότε ποῦ ἔφυγε, τότε ποῦ εἶναι ἐλεύθερος, ἄλλο δὲν θὰ σκέπτεται παρὰ τὴν ἐκδίκησί του! Ποῦ νὰ τὸν εὔρουν τότε και νὰ τὸν προλάβουν; Ποῦ;

Και ὁ Νίκος εἶπε τὸ «ποῦ;» ἐκεῖνο τόσο δυνατὰ και με τόση ἀγωνία, ὥστε κοντοστάθηκε λίγο και κοίταξε ὀλόγουρά του με μεγάλη ἀνησυχία σὺν νὰ περιμένε ἀπάντησι.

Ἦταν στὴν ἄλλη ἄκρη τοῦ χωριοῦ και γύρισε πίσω με ἀργότερο βῆμα.

Ἄρχισε πάλι, νὰ μονολογῆ, γιατί νόμιζε πῶς ἄμα ἀκούῃ τὴ φωνή του, θὰ τὸν ὀμιλῆ ἄλλος με τὸν ὁποῖο ἠμποροῦσε νὰ συζητήσῃ ὅλη τὴν ὑπόθεσι, και αὐτὸς ὁ ἄλλος ή νὰ τὸν διαφωτίσῃ στὴν ἀντίθετη γνώμη, ή νὰ συμφωνήσῃ μαζί του.

— Εἶναι ἀλήθεια, ἔλεγε, πῶς τὸ πιθανότερο εἶναι νὰ ἔσπασε ἐκείνη ή οὐρά του, ἐκεῖνο τὸ κεντρὶ τῆς ἄκρας και ἔχουμε καιρὸ νὰ προλάβουμε τὴν ἐκδίκησί του, ἔως νὰ ξαναφανῆ πάλι. Γιατί βέβαια δὲν θὰ ξαναφυτρώσῃ ή οὐρά σὲ μιὰ δυὸ μέρες· θὰ χρειασθοῦν ἕνα-δυὸ μῆνες. Ἐως τότε θὰ ἔλθῃ ὁ χειμῶνας, θὰ ναρκωθῆ και μόλις τὴν ἀνοιξὶ θὰ μπορέσῃ νὰ ἐφαρμόσῃ τὸ σχέδιό του, τὴν ἐκδίκησί του. Στὸ ἀναμεταξύ ἀλλάζουμε σπῆτι και ἔτσι γλυτώνομε ἀπὸ αὐτόν. Τὸν γελοῖο! Τὸν γελοῖο! Νόμιζε ποῦ μπορεῖ νὰ τὰ βγάλῃ με ἐμὰς, τούς ἀνθρώπους!

Και ὁ Νίκος ἤρχισε νὰ γελά, ἔβαλε τὸ καπέλλο του και ἔτριβε τὰ χέρια του ἀπὸ εὐχαριστήσι.

Και αὐτὴ τὴ φορὰ διευθύνετο στὸ σπῆτι του. Δὲν εἶχε φθάσει στὸ δρόμο του, ὅταν στάθηκε παγωμένος και ἀπότομα. Ἐβγαλε

τό καπέλλο πάλι και ὁ μονόλογός του ἀκούσθηκε :

—Μὰ ἀνείδοποιήση τοὺς ἄλλους σκορπιούς τοῦ σπιτιοῦ, ποῦ θὰ διοῦν τὰ χάλια του; Βέβαια θὰ τοὺς δώσῃ νὰ καταλάβουν τί ἔγινε! Πιθανὸ νὰ τὸ καταλάβουν και μόνοι των. Φαίνεται ἄλλωστε πὼς ἕνας σκορπιὸς γιὰ νὰ χάσῃ δυὸ-τρία πόδια του, τὴν οὐρά, κάποιος θὰ τοῦ τὰκοφε και αὐτὸς ὁ κάποιος θὰ ἦταν οἱ ἄνθρωποι τοῦ σπιτιοῦ, οἱ φίλοι των, ὁ γαμπρός των, ὁ ἴδιος τέλος πάντων ὁ Νίκος! Δὲν θὰ θελήσουν νὰ ἐκδικηθοῦν ὅλοι μαζί τὸ πάθημα τοῦ ὁμοφύλου, τοῦ ἀδελφοῦ των. Βέβαια θὰ τὸ θελήσουν. Ὅλοι τὶς ὥρα οἱ σκορπιοὶ τοῦ σπιτιοῦ θὰ τὸ ἔχουν πάρει εἶδησι. Δὲν εἶπε κ' ἡ Ἑλένη, πὼς τοὺς καίνε τοὺς σκορπιούς γιὰ νὰ πάρουν εἶδησι οἱ ἄλλοι τοῦ σπιτιοῦ; Νὰ λοιπὸν πὼς ὑπάρχει συνεννόησι τῶν σκορπιῶν! Καὶ τότε ὅλοι θὰ εἶναι ἐπαναστατημένοι, ἐξαγριωμένοι, ἐτοιμοπόλεμοι ὅλοι. Θὰ θελήσουν νὰ ἐκδικηθοῦν ἀπὸ συνεννόησι. Ποιὸς εἶπε πὼς δὲν συνεννοοῦνται: τὰ ζῶα; Θὰ ξεχνᾶ, φαίνεται, πὼς τὰ μυρμηγκία συνεννοοῦνται μετὰ τὴν ἀντένες των, αἱ μέλισσαι μετὰ τὰ φτερά των. Ἐπειτα, ἀν δὲν κατώρθωναν νὰ συνεννοηθοῦν πὼς θὰ ζοῦσαν οἱ κάστορες μαζί, τὰ πουλλιά ποῦ φροντίζουν γιὰ τὴν ἀνατροφή τῶν μικρῶν των, τὰ ἄλλα ζῶα ποῦ ζοῦνε σὲ ἀγέλες μεγάλες; Βέβαια και συνεννοοῦνται. Τελείωσε! Καὶ οἱ σκορπιοὶ τοῦ σπιτιοῦ θὰ συνεννοήθηκαν, ἕως τότε».

Ἐίχε φθάσει πάλι στὴν ἄκρη τοῦ χωριοῦ, δταν ξαναστάθηκε παγωμένος ἀπὸ φρίκη, μετὰ ὁλόρθα τὰ μαλλιά τῆς κεφαλῆς.

«Ἄφου μποροῦσαν οἱ σκορπιοὶ τοῦ σπιτιοῦ νὰ συνεννοηθοῦν, θὰ μικροῦσαν νὰ συνεννοηθοῦν και μετὰ τοὺς σκορπιούς τοῦ διπλανοῦ σπιτιοῦ και τοῦ ἄλλου και τοῦ ἄλλου, ὅλης τῆς συνοικίας, ὅλου τοῦ χωριοῦ. Ἔτσι ἡ συνωμοσία γιὰ τὴν ἐκδίκησι θὰ ἐλάβαινε μεγαλύτερη ἔκτασι και αὐτὸς δὲν

θὰ ἦταν ἀσφαλῆς πούπετα στὸ χωριό. Καὶ μόνο στὸ χωριό αὐτό; Ἄν ἡ συνεννόησι προῦδευε και σὲ ἄλλα χωριά, ἄλλας πόλεις, ἀν ἡ συνωμοσία ἀπλωνε τὰ δίκτυά της παντοῦ ὁλόγυρα, στὸν κόσμον ὅλο, ἐγίνετο πιά γενικὴ σκορπιακὴ συνωμοσία, τί μποροῦσε νὰ κάμῃ ἕνας αὐτὸς, γιὰ ὅλους τοὺς σκορπιούς τῆς γῆς;

Τίποτε! Τίποτε! Θὰ κρύβονταν αὐτοὶ στὴς τρύπες των και θὰ ἐβγαίναν τὴν νύχτα, στὰ σκοτεινά, κ' ἐκεῖ ποῦ θὰ ἐκοιμάτο, ὁλόκληρα κοπάδια μαζί και ὅλοι μαζί θὰ τὸν κεντοῦσαν μετὰ τὴν οὐρὰ των, παντοῦ σὲ ὅλο του τὸ σῶμα και θὰ τὸν ἔκαμαν κόσκινο ἀπὸ τὰ κεντήματα, τὰ φαρμακερὰ των κεντήματα».

Και ὁ Νίκος ἐννοίωσε ὅλο του τὸ δέρμα, σὲ ὅλο του τὸ σῶμα, νὰ ἀνατριχιάζῃ, νὰ μυρμηγκιάζῃ και νὰ πονῇ σὰν νὰ τὸ σχίζουν τὰ κεντήματα.

Ἄφησε στριγγιὰ φωνὴ και γυρνώντας πίσω ἔτρεχε-ἔτρεχε μέσα στοὺς δρόμους τοῦ χωριοῦ και μετὰ τὸ καπέλλο του ἔξυνε τὰ ροῦχα του παντοῦ στὸ στήθος, στὴν ῥάχι, στὰ μανίκια, στὰ χέρια, νὰ ρίξῃ κατὰ γῆς τοὺς σκορπιούς ποῦ θὰ εἶχαν ἀνεβῆ ἐπάνω του, φωνάζοντας ποῦ και ποῦ:

«Κάτω και σύ! Κάτω και σύ! Σὲ ἔφαγα! Σὲ σκότωσα! Φύγε καταραμένε σκορπιέ! Καταραμένε σκορπιέ!» δταν ἔφθασε στὴν ἄλλην ἄκρη τοῦ χωριοῦ δὲν ἐγύρισε πιά πίσω. Φοβήθηκε μήπως οἱ σκορπιοὶ ποῦ ἔριξε κάτω ἀπ' ἐπάνω του ξανακεκοῦν στὸ σῶμα του και γι' αὐτὸ τράβηξε ἔξω στοὺς ἀγροὺς και στοὺς κήπους βιαστικά, χωρὶς κάμψοσι ὅρα νὰ κοιτάξῃ πίσω του.

Ἐπειτα ὁμοῦ ἀπὸ ἀρκετὸ διάστημα χωρὶς νὰ ξεύρῃ και ἐκεῖνος πὼς και ἀπὸ ποῦ γύρο ἔφθασε πάλι μπροστὰ σὲ ἕνα δρόμο τοῦ χωριοῦ, κοντοστάθηκε ἀμέσως και μετὰ τὰ μάτια γεμάτα ἀπὸ φρίκη ὁλοστρόγγυλα ἀπὸ τὴν ἀγω-

νία παρετήρησε μέσα στὸ σκοτάδι καταγῆς νὰ διῆ ἂν στὸν δρόμο εὐρίσκονταν σκορπιοί. Καὶ τοὺς εἶδε! Ἦταν κάμποσες ἑκατοντάδες, χιλιάδες, ἄπειροι, ὅλοι μετὰ τεντωμένα τὰ πόδια ἀπὸ τὴν προσπάθεια νὰ τρέξουν κατ' ἐπάνου του μετὰ σηκωμένη τὴ φαρμακερὴ τὴν οὐρά, ἐτοιμὴ νὰ πηχθῇ στὸ παγωμένο και κίτρινο ἀπὸ τὸ φόβο σῶμα του, ἔτρεχαν, ἔτρεχαν πρὸς αὐτὸν μετὰ προσπάθεια, ποῦ τὴν χιλιόπλασίαζε τὸ μῖσος, χωρὶς νὰ ἀκουμπᾶ τὸ σῶμα των στὴ γῆ, μὰ σὰν νὰ ταλαντεύονταν ἔτσι ἐναέριο, μετὰ μάτια πυρωμένα και κατακόκκινα, χιλιάδες, ἑκατομμύρια μάτια, ποῦ τὸν κοίταζαν, τὸν ἀναγνώριζαν και ὄρησαν! Καὶ ὁ Νίκος σκέφθηκε πὼς αὐτοὶ ἦταν ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ, ἡ πρωτοπορεία και πὼς πίσω των ἤρχονταν τὸ κύριο σῶμα τῆς ἐκστρατείας, νὰ, ἐκεῖ κάτω, ἐκεῖ ποῦ ὁ δρόμος ἦταν μαῦρος πῖσα, γεμάτος ἀπὸ τὰ ἐκδικητικὰ ζῶα!

Τινάχθηκε ἀπότομα πίσω, σὰν νὰ λειτούργησε ξαφνικὰ κάποιο ἀγνωστο ἰσχυρότατο ἐλατήριο, ἔκαμε μιὰ ταχύτατη μεταβολὴ και ἄρχισε νὰ τρέχῃ μετὰ δση δύναμι εἶχε και δση τοῦ πρόσθετε ὁ τρόμος και ἔφευγε σὰν ἀστραπὴ μακρὰ, μέσα ἀπὸ τοὺς κήπους, τοὺς ἀγροὺς, τὸ δάσος...»

Ὁ γατρός εἶχε σταθῆ γιὰ μιὰ στιγμὴ και ἔσφιγγε μετὰ δύναμι τὰ μὴνίγγια του, σὰν νὰ εἶχε ξεχάσει κάτι τι και προσπαθοῦσε νὰ τὸ θυμηθῇ. Κανείς μας δὲν τολμοῦσε νὰ εἶπῃ λέξι. Μόνο ἡ κυρία Κ. δειλὰ τόλμησε ἔπειτα ἀπὸ δυὸ λεπτῶν σιωπὴ νὰ ρωτήσῃ:

—Και τὸν γνωρίζετε, καλά, γατρέ, τὸ Νίκο;

Ἐκαμε μιὰ χειρονομία ποῦ ἐσήμαινε κατάφασι, κούνησε και τὸ κεφάλι του λιγάκι.

—Ἐπειτα, γατρέ, εἶπαν δυὸ-τρεις μαζί. Καὶ ἐκεῖνος ἐξηκολούθησε.

(Ὁ δὲν τελειώνει)

Ι. Σ. ΤΟΥΡΓΚΕΝΙΕΦ

ΤΙ ὨΜΟΡΦΑ ΤΙ ΔΡΟΣΕΡΑ ΠΟΥ ΕΪΤΑΝ ΤΑ ΡΟΔΑ...

(Ἀπὸ τὰ «Πεζὰ Ποιήματα»)

Κάπου, μιὰ φορὰ, — εἶναι πολὺς-πολὺς καιρὸς τώρα, — εἶχα διαβάσει ἕνα ποίημα. Γλήγορα τὸ ξέχασα... ἀλλὰ ὁ πρῶτος στίχος του μοῦ ἀπόμεινε στὴν μνήμη:

«Τί ὦμορφα, τί δροσερὰ ποῦ εἶταν τὰ ρόδα...»

Τώρα εἶναι χειμῶνας: ἡ παγωνιά ἐντίσσε μετὰ πουπουλένια γούνα τὰ τζάμια τῶν παραθυριῶν ἕνα κερὶ φέγγει μέσα στὸ σκοτεινὸ δωμάτιο. Κι' ἐγὼ κάθομαι, στριμωγμένος, στὴν γωνιά, ἐνῶ μετὰ τὸ κεφάλι μου ὅλο και κουνιέται:

«Τί ὦμορφα, τί δροσερὰ ποῦ εἶταν τὰ ρόδα...»

Βλέπω τὸν ἑαυτό μου μπροστὰ ὅς ἕνα χαμηλὸ παραθύρι ἐξοχικοῦ ῥούσσικου σπιτιοῦ. Ἡ καιροκαιρινὴ βραδυὰ σιγανολύνει, γέροντας πρὸς τὴν νύχτα, στὴν ζεστὴν ἀτμόσφαιρα μυρίζει ὁ ὄρεξεντᾶς κι' ἡ φλαμουριά.

«Τί ὦμορφα, τί δροσερὰ ποῦ εἶταν τὰ ρόδα...»

Και μέσα στὸ δωμάτιο ὅσον πᾶσι και σκοτεινιάζει... Τὸ λυωμένο κερὶ τριζοβολᾷ, γλήγορες σκιὲς ταλαντεύονται ἐπάνω στὴν χαμηλὴν ὄροφῃ, ἔξω τρίζει και μανιάζει ἡ παγωνιά, και μοῦ φαίνεται σὰν ν' ἀκούω πληχτικὸ γεροντικὸ μουρμούρισμα...

»Τί ὦμορφα, τί δροσερὰ ποῦ εἶταν τὰ ρόδα...»

Ἄλλες εἰκόνες σηκώνονται μπροστὰ μου. Ἀκούεται ὁ εὐθυμὸς θόρυβος οἰκογενειακῆς ζωῆς στὸ χωριό. Δυὸ ξανθιά κεφαλάκια, ἀκουμπισμένα τῶνα ἐπάνω στὸ ἄλλο, μετὰ τὰζουν μαργιόλικα μετὰ τὰ φωτεινὰ μάτια τους, τὰ ἄλικα μάγουλα τρεμουλιάζουν ἀπὸ τὸ συγκατούμενο γέλιο, τὰ χέρια συμπλέχτηκαν χαϊδευτικά, διακόπτοντας ἢ μιὰ τὴν ἄλλη, ἤχοῦν νεανικὲς, καλόκαρδες φωνές, και λίγο παρέκει, στὸ βάθος τοῦ ἀναπαυτικοῦ δωμα-

τιού, άλλα χέρια, κι' αυτά νεανικά, πετούν, μπλέχοντας δάχτυλα με δάχτυλα, επάνω στα κόκκαλα του πλιωμένου πιάνου, και τὸ βάλς δὲν κατορθώνει νὰ πνίξη τὸ μουρμουρητὸ τοῦ πατριαρχικοῦ σαμοβαριοῦ. . .

«Τί ὄμορφα, τί δροσερὰ ποῦ εἶταν τὰ ῥόδα. . .»

Τὸ κερὶ τρεμολάμπει καὶ σβήνει. . . Ποιὸς βήχει ἐκεῖ πέρα ἔτσι βραχνὰ κι' ὑπόκοφα; Κουλουριασμένος, σφίγγεται κοντὰ στὰ πόδια μου με ἀνατρίχιασμα ἑνας γέρικος σκύλλος, ὁ μόνος σύντροφός μου. . . Νοιώθω κρύο. . . Μοῦρχειται ῥῆγος. . . καὶ ὅλοι ἐκείνοι πέθαναν. . . πέθαναν. . .

«Τί ὄμορφα, τί δροσερὰ ποῦ εἶταν τὰ ῥόδα. . .»

Χαρίλαος Ξενιτευμένος.

ΤΟ ΕΡΓΟ

ΤΟΥ ΛΕΩΝΙΔΑ ΑΝΤΡΕΓΕΒ

[Ἀπὸ τὸ φύλλο αὐτὸ ἀρχίζουμε τὴν παρακάτω μελέτη γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Λ. Ἀντρέγεβ, γραμμένη ἀπὸ τὸν κ. Ν. Κασρινό. Τὸ ἔργο τοῦ Ἀντρέγεβ εἶναι ὀλουσιόλου σχεδὸν ἄγνωστο σὲ μᾶς. Ἐνα δυὸ του διηγήματα μόνο μεταφραστήκανε καὶ δημοσιεύτηκανε στὴν Ἀθήνα. Νεώτατος ἀκόμη ὁ Ἀντρέγεβ ἔχει ἀπασχολήσει ἐλόκληρο τὸ φιλολογικὸ κόσμον τῆς Ρωσίας καὶ τῆς Εὐρώπης. Ἄμα τελειώσει ἡ παρακάτω μελέτη θὰ δημοσιεύσουμε μιὰ ἀπὸ τίς ὠραιότερες σκηνές τοῦ δράματός του «Ὁ Ἀνάθεμας»]

Στὴ σύγχρονη φιλολογία τὸνομα τοῦ Λ. Ἀντρέγεβ εἶναι ἕνα ἀπ' τὰ πιὸ δημόφιλα. Ἀπὸ τὸν καλλιτέχνη τοῦτον ὅλοι κάτι περιμένουν, ὅλοι κάτι γυρεύουν μέσα στὰ ἔργα του. Ποικιλόμορφος στὴ φόρμα, παρὰδοξος στὴ σκέψη, μελαχολικός καὶ βαρὺς στὴν ἀντίληψη τῆς ζωῆς, ταραίζει τὰ πνέματα ἀδιάκοπα, παράγοντας ὀλοένα δημιουργήματα ἀπάντεχα, νέα, γεμάτα μυστικισμό, τραγικά, ἄγρια ἔργα, ποὺ κατρεφτίζουμε μέσα τους τὴν ψυχολογικὴ κα-

τάσταση τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου, τὴν πάλη τῶν στοιχείων. ποὺ γίνεται μέσα του.

«Ὁ Βασιλιάς — Πείνα». Ἔργο στολισμένο με μιὰ θαμπὴ λάμψη καὶ ἄγρια ὁμορφιά. Τραγωδία τῆς ἐργασίας καὶ τῆς πείνας.

Ὅταν μπροστὰ στὰ μάτια τοῦ θεατῆ ἢ τοῦ ἀναγνώστη, ζωγραφίζεται τὸ ἀστενικὸ καὶ σάπιο γεροντάκι ὁ Χρόνος—Καμπανοκρούστης, ὅταν στὸ βάθος μακριὰ διακρίνεται μιὰ μορφὴ θαμποσταχτιὰ καὶ καλὰ κτυκουλωμένη ἢ μορφὴ τοῦ Θανάτου, ὅταν ἀκούεται ὁ λόγος τοῦ Βασιλιά. Πείνα καὶ βλέπεις γυμνὴ τὴ φρίκη τῆς ἐργατικῆς ζωῆς καὶ τὸ φανερὸ κυνισμὸ τῶν χορτασμένων κ' εὐχαριστημένων ἀπ' τὸν ἑαυτὸ τους ἐκμεταλλευτῶν τῆς ἐργασίας, τότε σὲ πιάνει μιὰ ἀνατριχίλα καὶ φρίκη βαθιά, γιὰ τὴν τὰ σύμβολα αὐτά, κ' ἤρωες, εἶναι γεμάτα ζωὴ καὶ μυστικὴ δύναμη. . . Δὲν εἶναι φαντασία τοῦ καλλιτέχνη, ἀλλὰ ζωντανὲς εἰκόνες ἀπ' τὴ ζωὴ, ὅπου οἱ χορτασμένοι καὶ ἀνεργοὶ ἐκμεταλλευτῆς μένουν ἀδιάφοροι μπροστὰ στὸ κάθε μεγάλο καὶ στὴν τέχνη, καὶ στὴν ἐπιστήμη καὶ σ' αὐτὴ τὴ ζωὴ. Περιγελοῦν τὴν ἀντρεία καὶ τὸ θάρρος τῶν παλληκχιῶν, ποὺ πέφτουνε θύματα γιὰ μιὰν εὐτυχισμένη ζωὴ, ποὺ ὄνειρεύτηκαν κ' ἐνθουσιάζονται, ὅταν βλέπουν μπροστὰ τους νὰ στέκουν γονατισμένοι οἱ ἀδύνατοι. Εἶναι ἀδυσώπητοι βάνταλοι, ποὺ τὸ καθεστὸς τοῦ πρόσφερε ὅλα τὰ λουλούδια τὰ θρεμμένα καὶ ποτισμένα με τὸν ἰδρῶτα καὶ τὸ αἷμα τῶν φτωχῶν. Κόβουν τὰ λουλούδια αὐτά, στολίζουν τὸ τραπέζι τους, ποὺ τρῶνε καὶ κατόπι φεύγουν καὶ τὰ ξεχνοῦν. Ξένοι μένουν γιὰ τοὺς χορτασμένους αὐτοὺς καὶ οἱ ἀριστοκράτες τοῦ πνεύματος, καὶ τῶν αἰστημάτων. Ξένη τοὺς εἶναι κ' ἡ περήφανη μαυροφορεμένη κόρη.

Ἡ πρόσκληση τῆς γιὰ τὴν καταστροφή, ποὺ πλησιάζει: «Ἄς εἶναι ὁμορφιά ὁ θά-

νατος μας!» μένει χωρὶς ἀπάντηση, γιὰ τὴν εἰς χορτασμένοι δὲν ξέρουνε νὰ πεθάνουν ἀξιόπρεπα. Ψοφοῦν σὰν τὰ σκυλίκια. Μὲ γέλιο καὶ περιέργεια στέκονται μπροστὰ στὰ πτώματα τῶν νικημένων ἀδύνατων χλευάζοντας τους.

— Μὴ γελᾶτε αὐτοὺς ποὺ ἔπεσαν ἡρωϊκὰ. . . . ποὺ πρόβαλλαν ἀντρεωμένα τὰ στήθια τους μπροστὰ στὸ θάνατο, λέγει ἡ μαυροφορομένη κόρη.

Κ' ἐκεῖνοὶ ἀπαντοῦν:

— Πρέπει νὰ τὴν πᾶμε στὸ φρενοκομεῖο.

— Ὅχι, λένε, ἄλλοι, δὲν ἀξίζει τὸν κόπο. Τώρα δὲ μποδίζει κανένα. Ἄς πᾶν νὰ λέγη. Ἄς τὴν ἀκούν οἱ νεκροί.

Ἔτσι κοροιδεῦουν οἱ δειλοὶ τοὺς γεκρούς ὀχτροὺς τους.

Οἱ γεννημένοι κακοῦργοι, κλέφτες, πρόστυχοι, ἐκδιαστές, πάλαι ἔχουνε μέσα τους κάποιο αἰσθημα οἴχτου γιὰ ἕναν ὅμοιο τους, ποὺ τυραννιέται. Ἐνῶ οἱ χορτασμένοι ἐγωῖστές, ποὺ με τὸ ἕνα τους τὸ χέρι ρίχνουν τὴ δεκάρα στὸν φτωχὸ καὶ με τὸ ἄλλο τους κάνουν θανατηφόρα ὅπλα γιὰ τὴν ὑπόταξη τοῦ πλήθους, ποὺ ἐπαναστατεῖ γιὰ τὴν πείνα, δὲν ἔχουν οὔτε οἴχτο, οὔτε ἔλεος μέσα τους.

Μιὰ ἀπ' τίς καλῆτερες εἰκόνες μέσα στὸ «Βασιλιά—Πείνα» εἶναι ἡ εἰκόνα τοῦ δικαστηρίου, ποὺ καταδικάζει σὲ θάνατο τὰ δυστυχισμένα θύματα τῆς φτώχειας καὶ τῆς πείνας, ὅπου φαίνεται πῶς ἡ σημερινὴ δικαιοσύνη σκεπασμένη με τίς ἐξωτερικὲς φόρμες τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἐπιστήμης συνθηκολογεῖ με τὸ αἰμόχαρο θηρίο τὸν καπιταλισμὸ ποὺ θρέφεται με τὸ αἷμα τῶν θυμάτων του, ἔχοντας σύμμαχο του ὅλα τὰ σημερινὰ στοιχεῖα ποὺ εἶναι τάχα προορισμένα γιὰ νὰ ἐδηγοῦν καὶ νὰ μορφώνουν τὸ λαό. Στὴν εἰκόνα αὐτὴ οἱ ἀνθρωποφάγοι φαίνονται σὰν ἀρνάκια ἀν τοὺς συγκρίνουμε με τὸ δικαστήριό τῆς «Δικαιοσύνης».

— Κύριοι δικαστές, λέγει ὁ πρόεδρος «Βασιλιάς—Πείνα», σᾶς παρακαλῶ νὰ κάνατε πῶς σκέφτεστε πολὺ.

Καὶ οἱ δικαστές ὑπακούοντας σηκώνονται γυρνοῦν πρὸς τὸ θάνατο κάνοντας ἕνα ὡς τὸ ἔδαφος χαιρετισμὸ μπροστὰ του. Κατόπι καταδικάζουνε σὲ θάνατο ἕνα παιδί, ποὺ ἔκλεψε ἕνα μῆλο γιὰ τὴν ἄρρωστη μάννα του, ἕνα γέρο ποὺ ἔκλεψε ἕνα ψωμὶ καὶ ἄλλους γι' ἄλλα.

Ὁ Βασιλιάς—Πείνα τελιώνει τὴ συνεδρίαση μ' ἕνα λόγο μπροστὰ στοὺς πεινασμένους, ὅπου λέγει ὅτι οἱ δικαστές καὶ κείνοι, ποὺ τοὺς ὄρισαν εἶναι οἱ πιὸ δίκαιοι καὶ οἱ ἀνώτεροι ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους.

— Κύριοι! φωνάζει. Σήμερα βρεθήκατε μπροστὰ σ' ἕνα θέαμα ἀψηλο-διδασχτικό. Ἡ αἰώνια οὐράνια δικαιοσύνη, βρήκε τὸ λαμπερὸ κατρέφτισμα τῆς πάνω στὴ γῆ στὰ πρόσωπα τὰ δικά μας καὶ τῶν ἀρχοντάδων μας.

Σκύφτοντας τὸ κεφάλι μονάχα στοὺς νόμους τῆς αἰώνιας δικαιοσύνης, ξένοι πρὸς κάθε οἴχτο ἐγκληματικό, ἀδιάφοροι μπροστὰ στὰ παρακάγια καὶ στίς κατάρεις, ὑπακούοντας μονάχα στὴ φωνὴ τῆς συνείδησής μας, ἐμεῖς φωτίσαμε τὴ γῆ με τὸ φῶς τῆς λογικῆς καὶ τῆς μεγάλης καὶ ἁγίας ἀλήθειας

«Τί κάνατε οἱ ἐχτροὶ μας, ποὺ μᾶς καταριοῦνται; Ἐκεῖνοι μένουν στίς φυλακές, πάνω στοὺς σταυροὺς, ἐνῶ ἐμεῖς πᾶμε στὰ θέατρα. Ἐκεῖνοι ψοφοῦν κ' ἐμεῖς τοὺς τρῶμε. . . . τοὺς τρῶμε!! . . .»

Ὅλοι σπάνουν στὰ γέλια καὶ ἡ συνεδρίαση τελιώνει!

Μὲ πολλὴ τέχνη ζωγραφίζει ὁ Ἀντρέγεβ τοὺς τρεῖς ἤρωες του, τοὺς ἐργάτες. Ὁ ἕνας θερὸ ὡς ἐκεῖ ἀπάνω με μάτια χαμηλωμένα, γεμάτος ἐπαναστατικὸ ὄργασμό. Αὐτὸς συμβολίζει τὴ στραβὴ καὶ σκοτεινὴ δύναμη τῶν στοιχείων. Ὁ ἄλλος, νεαρός, ἀποκαμω-

μένος, φτύνει αίμα και χαμογελά βλέποντας τον ουρανόν. Γεμάτος θάρρος, περήφανος και σεμνός, αγαπάει όλο τον κόσμο, και τὰ θεριά και τὸν ἄνθρωπο. Πεθαίνει όλος ἀγάπη πρὸς τὴ ζωὴ και μετὴν ἐλπίδα ὅτι ὅπου ἔπεσε τὸ αἷμα του θὰ φυτρώσουν ἄνθια. Ὁ τρίτος ἐργάτης εἶναι ἕνας ξερὸς κ' ἀλοίθωρος γεροντάκος, πού ὅταν μιλή εἶναι σὰ νὰ μιλοῦν ἑκατομμύρια σκιές.

Στὸ κράτος τῆς Πείνας δὲν ὑπάρχει μονάχα ὁ μαχητὴς ἐργάτης, ὁ εὐσυνείδητος, ὁ ἰδεαλιστὴς δημιουργὸς τῆς νέας ζωῆς. Γιὰ τοῦτο κατηγορήσαν μερικοὶ κριτικοὶ τὸν Ἀντρέγεθ ὅτι δὲ συμπαθεῖ τὸν προλετάριο. Μεγαλῆτερο ψέμα δὲ μπορεῖ νὰ εἰπωθῆ. Ὁ καλλιτέχνης θέλει νὰ ζωγραφίσῃ στὸ ἔργο αὐτὸ τὴν ἐπανάσταση πού σηκώνει ἡ Πείνα. Καὶ ἡ Πείνα δὲν μπορεῖ νὰ γεννήσῃ βέβαια πνέματα γερὰ, πλληκάρια — Ἡρακλήδες στὸ νοῦ και στὴν πράξη...

Φρικιαστικὴ εἶναι ἡ εἰκόνα τοῦ χωρικοῦ μετὴς στραβογυρισμένες πρὸς τὰ μέσα πατοῦνες του, μετὴν ἄγρια φορεσιά του και τὴ μορφὴ του σὰν τοῦ γορίλα. Τρόμος και φόβος τοῦ κυριεύει ὅλους τὴν ὥρα, πού ἐπαναστατοῦν οἱ ἀπόκληροὶ αὐτοὶ τῆς ζωῆς. Τὴ στιγμή αὐτὴ οἱ χορτασμένοι χάνουν τὸ ἀλαζονικὸ ὕψος τους, οἱ σοφοὶ κ' οἱ καλλιτέχνες μένουν ἀπορρηγμένοι και περιφρονημένοι γιατί δὲ φάνηκαν πραχτικοὶ και δὲν τοὺς κατάλαβαν.

Ἐπὶ τέλους, ἡ ἐπανάσταση τέλιωσε κ' οἱ πεινασμένοι βγήκαν νικημένοι. Ὁ κάμπος εἶναι σπαρμένος μετὴν κορμιὰ τῶν ἀπόκληρων. Οἱ χορτασμένοι διασκεδάζουν γιὰ τὴ νίκη τους. Ἐάφνου ἀπάνω στὸ νεκρόκαμπο ἀρχίζει

ΒΡΟΧΕΡΟ ΣΟΥΡΟΥΠΩΜΑ (ΕΦΡΑΗΜ ΜΙΧΑΗΛ)

Σὰν καταχνιά φτινόπωρου ἡ πλήξη μετὴν κυκλώνει,
Ποῦ τὸ θαμπὸ σουρούπωμα πυκνότερη τὴν κάνει,
Πλήξη βαρειά ἀνεξήγητη πού τὴν καρδιά μου πιάνει
Και σὲ σκοτάδι θλιβερὸ κ' ἄχαρο τὴ σφινώνει.
Κι' ὅμως ἀγάπη ἀφραχτὴ τὸ νοῦ δὲ μέχει πάρει,
Κ' ἐδῶ χωρὶς παρόπονο γιὰ περασμένες ὄρες,
Βλέπω σὰ φάντασμα χλωμὸ στὶς μαγεμένες χῶρες
Τῶν περασμένων νὰ γυρνᾷ κάθε μου θυμητάρι.
Κι' ὅμως ἐδῶ τὴν ὥρα αὐτὴ πού ξεψυχᾷ μετὴν οἴγη
Τὸ βροχερὸ σουρούπωμα κ' ἡ νύχτα ἀγοσκεπάζει
Τὴ Γῆ ἡ καρδιά μου πού ποτὲ δὲν τὴν προδόκαν, μοιάζει
Ὡσὰν θλιμμένη κάμαρα κάποιας πού ἔχει φάγει.

Στὸ Χαλέπι τὸ Ἐσθὸ 31 τοῦ Μᾶη 1912

N. Ἀμουργιανός

κάπια συγχυσμένη κίνηση, κάτι σὰν θρόσσμα, σὰν πηχτὸς θύρυθος σπασμένων κοκκάλων, κάτι σὰν ἐπίμονο γριτσάνισμα τῆς γῆς μετὴν νεκρὰ νύχια... Κι' ἀκούεται μιὰ ὑπόκωφη, ἀπέμακρη φωνή, σὰ νὰ βγαίνει κάτω ἀπ' τὴ γῆ ἀπὸ χιλιάδες στόματα.

— Θάρθουμε πάλι. Θάρθουμε. Καὶ τότε ἀλλοίμονο στοὺς νικητὲς!

Τότε οἱ νικητὲς τρομαγμένοι φεύγουν...

— Φεύγετε, φεύγετε, σηκώνονται οἱ νεκροί. Μάλιστα θὰ σηκωθοῦν, ἀλλ' ὄχι πιὰ κάτω ἀπ' τὴ σημαία τῆς πείνας, ὄχι μετὴν σύμβολο τῆς καταστροφῆς και τῆς ἐκδίκησης, ἀλλὰ κάτω ἀπ' τὴ σημαία τῆς μεγάλης δημιουργίας και τῆς ἀναγέννησης τῆς νέας ζωῆς.

Ὅλες τὶς δυνάμεις τὶς ὀδηγεῖ πρὸς τὴν ἐπανάσταση ὁ Βασιλιάς Πείνα, τοὺς κουρελιασμένους κάτοικους τῶν κατωγιῶν, τοὺς λογιῶλογιῶ ἐγκληματίες, τὰ θύματα τοῦ ἐκφυλισμοῦ, τοῦ ἀλκοολισμοῦ και τῆς πείνας και τοὺς ἐργάτες. Χωρικοὶ δὲν ὑπάρχουν. Μόνο στὸ δικαστήριό φαίνεται ὡς ἀρχηγὸς τῶν πεινασμένων ἕνας ἀγριόμορφος γορίλας, τὸ σύμβολο τοῦ ἀγροτισμοῦ.

Μίσος κ' ἐκδίκηση στάζει ἀπὸ τὴν πέννα τοῦ καλλιτέχνη ὅταν ζωγραφίσει τὴν πολιτισμένη ζωὴ τῶν χορτασμένων.

Μετὴν μεγάλη κ' ἀληθινὴ καλλιτεχνικὴ δύναμη ζωγραφίζει ἐπίσης τὸ κατώγι ὅπου συνεδριάζουν τὰ πεινασμένα καταπάτια τῆς κοινωνίας, ὅπου εἶναι οἱ ἐλπίδες και οἱ συμπάθειες τοῦ συγγραφέα.

N. Καστρινός

(Δὲν τελιώνει)

Σημ. Τὸ ἔργο τοῦτο θὰ δημοσιευθῆ παρὺστερα μεταφρασμένο ἀπὸ μένα.

ΔΙΚΑ ΜΑΣ ΚΑΙ ΞΕΝΑ

ΣΥΡΙΑΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Ὁ κ. Ν. Καρθούνης μετὰφρασε ἀπὸ τὰγγλικὰ ἕνα ποιητικώτατο δημοτικὸ τραγούδι τῆς Συρίας, πού δημοσιεύθηκε στὴν «Ἐστία» τοῦ περασμένου μηνός. Τὸ μεταφέρουμε στὴ ὀτήγη αὐτὴ γιὰ τοὺς ἀναγνώστες τῶν «Χρονικῶν».

Τὸ βράδου-βράδου ὡς ἔφτασε βαρὺς και ἀποσταμένος

ὁ Ἀβδούλ Καδὲρ στὴν τέντα του, γυρίζει [ἀπ' τὸ κατώφλι

και πρὸς τὰ οὐράνια ὑψώνοντας μέτωπο κουρασμένο,

τέτοια ἀνακράζει στὸν Ἀλλάχ: «τὸ θεῖο βάλσαμό σου

μέσ τὴν καρδιά μου, ἀφέντη μου, ἀπόψε μετὴν [σταλάζει,

μὰ τὴν καρδούλα μύρωσε μετὴν καρδιάς τὰ [μῦρα

τῆς ὁμορφῆς, πού ἀπὸ μακριὰ γλυκὰ μετὴν [κρυφοβλέπει

σὰν τρέχω μετὴν σύντροφους στὴ μάχη κα- [βαλλάρης

κι' ὄλο προσμένει ἡ δύστυχη και καρτερεῖ [και τρέμει...

Ἐκεῖνη φύλαγε, ὦ Ἀλλάχ, στὴ σκέπη σου [ἀπὸ κάτω».

Κ' ἐγὼ πού τὸν ἀγροίκησα μετὴν τὰ κλαριά [κρυμμένη,

μέσα στὰ στήθη ἐνοιωσα νὰ λαχταρῆ ἡ [καρδιά μου

σ' ὀλόγλυκο ἀντίλαλο τοῦ Ἀβδούλ Καδὲρ [τὰ λόγια.

Ἡ ΦΥΓΗ ΤΟΥ ΓΑΒΡΙΗΛ ΣΙΛΛΙΓΚ

Στὴ Λάουχστεδ τῆς Γερμανίας παίχτηκε ἕνα νέο δρᾶμα τοῦ Χάουπτιμαν «Ἡ φυγὴ τοῦ Γαβριήλ Σίλλιγκ». Τὸ δρᾶμα αὐτὸ εἶτανε γιὰ νὰ παιχθῆ πρὶν ἕξι χρόνια, ἀλλὰ γιὰ λόγους ὁ συγγραφέας σταμάτησε τὴν παράσταση. Ἡ ὑπόθεσή του μετὴν λίγα λόγια εἶναι: Ὁ ζωγράφος Γαβριήλ Σίλλιγκ ἀγαπᾷ δυὸ γυναίκες. Ἡ μιὰ τὸν προσηλώνει στὴ φροντίδα τῆς καθημερινῆς ζωῆς και ἡ ἄλλη τὸν ὀδηγεῖ στὸ ἰδανικό. Καὶ δὲν μπορεῖ ποῖαν νὰ διαλέξῃ. Ἡ λύση στὸ ψυχολογικὸ αὐτὸ πρόβλημα εἶναι νὰ φύγῃ, ὀδ. νὰ αὐτοχειριασθῆ. Καὶ αὐτοχειριάζεται. Τὸ ἔργο αὐτὸ κριθῆκε πολὺ εὐνοϊκὰ ἀπὸ τὸν ἐκλεκτὸ κόσμο.

ΤΟ ΔΑΣΚΑΛΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Ἀῦριο μαζεῦονται στὸν Ἑλλ. Φιλ. Σύλλογο πολλοὶ δασκάλοι ἀπὸ τὴν Πόλη και ἀπὸ τὶς ἐπαρχίες γιὰ νὰ σκεφτοῦνε γιὰ τὴ θέση τους στὴν κοινωνία τὴν ὀλικὴ και τὴν ἠθικὴ. Εἶναι γνωστὸ πὺς ἡ θέση τους οὔτε ἀπὸ τὴ μιὰ ἔποψη οὔτε ἀπὸ τὴν ἄλλη εἶναι ὀδινῃ. Ὅλοι τὸ ξέρουν αὐτὸ και ὄλοι ζητοῦνε μιὰ διόρθωση. Ἐκεῖνοι μόνο πού πραγματικὰ δὲ ζήτησαν τὴ διόρθωση εἶταν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι οἱ δασκάλοι. Ποτὲ τους ἴσια μετὴν τώρα δὲ σκεφτήκανε νὰ μαζετοῦνε και νὰ σκεφτοῦνε γιὰ τὴν κατάσταση τους. Παράπονα ἀπὸ μέρος τους πάντα ὑπήρχαν, ἐνέργεια ὀμως καμιά. Ἐλπίζουμε πὺς τὸ αὐριανὸ συνέδριο θὰ ἔχη σοβαρὰ ἀποτελέσματα και θὰ βαλθῆ σ' αὐτὸ ἡ πρῶτη βάση τῆς θετικῆς ἐνέργειας. Ὁ δάσκαλος πρέπει νὰ στέκεται ὀψηλά. Νὰ μὴν εἶναι δούλος τοῦ τυχόντα τζορμπατζῆ. Τὸ δουλικὸ πνεῦμα δὲν μπορεῖ νὰ γίνῃ ὀργανο

εκπαίδευσης. Ο δάσκαλος πρέπει να έχει την ελευθερία του και να επιβάλλεται. Για να επιτύχει όμως αυτό χρειάζεται ειλικρίνεια και αδελφωσύνη συναμεταξύ των δασκάλων.

Ο ένας να μην προσπαθή να βγάλει τα μάτια του άλλου και να υπακούουν όλοι τυφλά σε μια κεντρική αρχή, που να αποτελείται από δασκάλους. Αν επιτύχει μια τέτοια ευχή ο δάσκαλος θα πάψει να βρίζεται. Δε θα κουρελιάζεται γιατί είναι μαλλιαρός και η Έκπ. Πατρ. Επιτροπή δε θα έχει την τόλμη στο μέλλον να του επιβάλλει τόσο ταπεινωτικά και ασυνείδητα γλωσσοδέτη, υπογραφή λιβέλων, να παραβιάζει τη συνείδηση του, και να μη του δίνει το δικαίωμα σαν άνθρωπος κι' αυτός που ανήκει στο έθνος να δμιλή για ένα ζήτημα που ενδιαφέρει τόσο το έθνος. Για να επιτύχει θετικά όμως η καλητέρευση της θέσης των δασκάλων, πρέπει να εργαστή το συνέδριο μεθοδικά. Άλματα και επανάσταση δε χρειάζονται. Χρειάζεται μια **βαθμωδόν μετάβαση** στο σκοπό. Ο ριζοσπαστισμός θα ωφελήσει τους λίγους και θα φέρει ίσως και την αντίδραση.

ΠΑΝΤΟΥ ΟΙ ΠΡΟΓΟΝΟΙ

Γίνηκε σεισμός στα Γανόχωρα και δλόκληρος ο Έλληνισμός συγκινήθηκε. Όλοι επιθυμούν να δώσουν τον όβολό τους για να μπαλωθούν οι Γανοχωριτες. Οι παπάδες βγάζουν λόγους στις εκκλησίες για να συγκινήσουν το λαό περισσότερο. Άλλά μόνο αυτοί φαίνεται μείνανε ασυγκίνητοι από την καταστροφή. Πώς άλλοιώτικα εξηγούν οι λόγοι τους; Δεν είπαμε να μιλήσουν στη δημοτική — αν και σ' αυτή έπρεπε να μιλήσουν — αλλά μιλώντας στην άνοστη τους καθαρεύουσα τί χρειάζονται να ανακατώνουνε στο λόγο τους τους πρόγονους μας και τη φιλοσοφία τους; Τί σχέση έχουν οι πρόγονοι μας με το σεισμό και τους σεισμόπαθους; Και στις κρίσιμες στιγμές ακόμα οι κουφιοκεφαλάκηδες θέλουνε να μάς δείξουνε σοφία

και γνώση. Μπορούμε να τους βεβαιώσουμε πως δεν είναι σοφία, ούτε γνώση το να αναφέρη κανείς τους πρόγονους του και τη σοφία τους, μάλιστα σε στιγμές που το μεγαλειό τους τίποτε δεν μπορεί να προσφέρει. Μά ο σχολαστικισμός ο Έλληνικός, θά πητε, πως μπορεί να φανταστή εκφώνηση λόγου χωρίς να ανακανωθούνε σ' αυτόν οι Αισχύλοι, οι Πλάτωνες, οι Περικλείς; Θα λείπη τότε το άλατι. Δεν μπορούνε να κάνουν τέτοιο άμάρτημα. Και έτσι τους αποφοβή ή ψεύτικη προγονολατρεία, τους αποκουδιαίνει το μυαλό και οι λόγοι τους κινούν τον οίκτο και των άπληκτών, όπως γίνηκε σένα κοντινό χωριό τις άλλες.

ΓΕΝΙΚΗ ΕΛΛ. ΙΣΤΟΡΙΑ

Τυπώθηκε το τρίτο τεύχος της «Γενικής Έλλ. Ιστορίας» του κ. Κ. Φιλάνδρου. Είναι ένα από τα μεθοδικώτερα βιβλιαράκια της κατώτατης παιδείας. Σύντομα και περιεχτικά ο συγγραφέας βάζει στο νοῦ του παιδιού όλη την πολιτική, εθνική και πνευματική κατάσταση του έθνους. Δίνει μια γενική εικόνα όλων των μεγάλων γεγονότων, που συγκίνησαν και συγκινούν ακόμη τον Έλληνισμό. Αρχίζει με την άλωση της Πόλης από τους Τούρκους και τελειώνει με ύφος καθαρό και κρυσταλλένιο χωρίς σχολαστικισμούς και επίδειξη πολυμάθειας, ως τους χρόνους μας.

ΟΙ ΔΟΝ ΚΙΧΩΤΟΙ

Η Μαρίκα Κοτοπούλη έπαιξε στο θέατρο της την «Ίφιγένεια» του Ζάν Μωρεάς, μεταφρασμένη στη δημοτική από τον κ. Λέαντρο Παλαμά. Η παράσταση επέτυχε και το έργο ξαναπαίχτηκε και καταχειροκροτήθηκε. Ο κόσμος έφυγε ευχαριστημένος. Βρέθηκαν όμως τέσσερεις πέντε όπαδοί του δελγιαννικού μπράδου Μιστριώτη να διαμαρτυρηθούνε για τη μετάφραση. Και ίσαμε δώ πάει καλά. Άλλ' οι Δόν Κιχώτοι αυτοί ηύραν την περι-

σταση να γελοιοποιηθούνε και να γελοιοποιηθούν ακόμη μια φορά το δάσκαλο τους. Χαρακτήρισαν τη μετάφραση για όχι ελληνική και ζήτησαν τα λεφτά τους πίσω. Και επειδή δεν τους τα έδωκαν κίνησαν άγωγή εναντίο της Κυρίας Κοτοπούλη για έφτά δραχμές. Δεν είναι άστειο; Δεν είταν έξοχη κωμωδία ύστερα από την τραγική «Ίφιγένεια»; Άλλά δεν είναι κ' ένα σπουδαίο επίχειρημα πως ή νίκη της δημοτικής γλώσσας θα στεφανώσει πολύ γλήγορα τους δημοτικιστές; Μέσα σε τόσο πλήθος άκρατών πέντε μόνο βρεθήκανε να διαμαρτυρηθούνε. Θα πη πως οι άλλοι επιδοκίμαζαν τη μετάφραση. Καημένοι καθαρευουσιάνοι, το έδαφος φεύγει κάτω από τα πόδια σας! Με την ευκαιρία αυτή ο «Ταχυδρόμος» της πόλης μας δά, ξαναονόμασε τους μαλλιαρούς αίρετικούς. Ο καημένος ο «Ταχυδρόμος»! Αρχίσαμε να τον λυπούμαστε στάληθινά, όχι γιατί γράφει πάντα άνοησίες, αλλά γιατί μπροστά σε τέτοιες άποτυχίες των καθαρευουσιάνων πέφτουνε τα σχοληγιασμένα του φτερά και ή δημοκοπία του δεν πιάνει χαρτοσίχ; Κ' είναι γνωστό πιχ σε όλους πως αυτός ούτε για το γλωσσικό ζήτημα ενδιαφέρεται, ούτε και γι' αυτό ακόμα το κατρακύλισμα των Παλλαδίων, αλλά μόνο και μόνο για τη δημοκοπία.

Ο ΤΡΙΤΟΣ ΤΟΜΟΣ ΤΩΝ «ΧΡΟΝΙΚΩΝ»

Με τον αριθμό 24 των «Χρονικών» το περιοδικό μας μπήκε στη δεύτερη γρονιά της δεύτερης του περιόδου. Όλοι μας ξέρουμε πόσο δύσκολο είναι να βγη ένα περιοδικό μέσα στην πόλη μας, που σκοπός του να είναι ή λογοτεχνία και ή επικράτηση της δημοτικής γλώσσας. Και όμως όλες τις δυσκολίες τις περάσαμε με τη βοήθεια των καλών μας φίλων, που υποστηρίξαν με κάθε καλό μέσο το έργο μας και τον άγώνα μας. Από τον 24 αριθμό το περιοδικό μας μπαίνει στον τρίτο τόμο. Πιστεύουμε πως θα κατορθώσουμε στον τόμο αυτό να παρουσιάσουμε καλύτερη

εργασία στο υλικό και στη δράση μας. Έως τώρα έχουμε συγκεντρώσει όλους τους λογίους της πόλης μας, που μπορούνε να γράψουνε κάτι που διαβάζεται ευχάριστα από τους λίγους. Έκτακτα πράγματα δε δείξαμε, μα σ' αυτό δε φταίμε έμεις. Η λογοτεχνία στην πόλη μας τώρα μόλις άνοίγει τα φτερά της και γυρεύει το δρόμο της μέσα στη γενική άδιαφορία της κοινωνίας, που αισθητικά δυστυχώς δεν έχει καμιά μόρφωση. Η λογοτεχνία σε μάς έδω είναι μια πολυτέλεια, που δεν την ξέρουμε. Έλπίζουμε πως θα τη μάθουμε με τον καιρό.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Ο γνωστός ποιητής και λογογράφος κ. Χρ. Βαρέντης τύπωσε λίγους του στίχους, μόλις 130, σε ένα μικρό τόμο με τον τίτλο «Μπουκετάκι». Είναι γραμμένοι στη φόρμα των δημοτικών τραγουδιών, άπλοϊ και καλοδουλεμένοι. Ο ίδιος λογογράφος τύπωσε κι' άλλο τόμο με το όνομα «Έύπνα Ρωμέ». Ο τόμος αυτός περιλαμβάνει άρθρα για το γλωσσικό ζήτημα. Δεν έχουν τίποτε εξαιρετικό.

Στο θέατρο της κ. Κυβέλης παιχτήκανε φέτος αρκετά νέα έργα. Άνάμεσα σ' αυτά είναι ή «Θεατρίνα», ο «Πιερότος» και το «Τσαζάλι» του κ. Πλ. Ροδοκανάκη του συγγραφέα του «De Profundis». Και τα τρία έργα είχανε μια σχετική επιτυχία.

Άπέθανε ο Γάλλος Άκαδημαϊκός Έρρίκος Πουαγκαρέ. Ο Πουαγκαρέ είτανε μεγάλος μαθηματικός, κρίνεται άνώτερος του Άρχιμήδη και του Εύκλειδη και φιλόσοφος. Τα έργα του «Ουρανία Μηχανική», «Επιστήμη και μέθοδο», «Επιστήμη και υπόθεση» και «Η Άξία της Επιστήμης» τον κάμανε διάσημο. Στη Γαλλική Άκαδημία πήρε τη θέση του Σουλλή Προυντόμ.

Ο Αϊμίλιος Βεραρέν, ο γνωστός Βέλγος ποιητής, τύπωσε καινούργιο τόμο ποιήματα με τον τίτλο «Les Bleus Mouvants». Τα περισσότερα είναι άγροτικοί διάλογοι.

Ο νέος πρόγχετας των Γάλλων ποιητών, που γράψαμε γι' αυτόν λίγα λόγια στο περασμένο φύλλο, δημοσίευσε καινούργια σειρά των «Γαλλικών Μπαλατών».

Πέθανε ο Σκώτος ποιητής Λάγκ, άγνωστος σε μάς έδω όλουοδιόλου. Ο Λάγκ είταν ελληνιστής

βαθύς, μετάφρασε τὸ Θεόκριτο, τὸν Ὅμηρο καὶ ἔγραψε τὰ ἔργα: «Ἡ Ἑλένη τῆς Τρωάδας», «Ἡθῆ καὶ Μυθοί», «Χλόη τοῦ Παρνασσού», «Ὁ Ὅμηρος καὶ ἡ ἐποχὴ του» κ. ἄ.

Ἡ Ἐταιρεία τῶν Ἑλλήνων δραματογράφων κήρυξε διαγωνισμό γιὰ ἓνα μονόπραχτο δράμα. Βραβεῖα τρία: α' δρ. 300, β' δρ. 200 καὶ γ' δρ. 100.

Στὸ θέατρο τῆς κ. Μαρίκας Κοτοπούλη παίχτηκε ὁ «Συρανὸ ντὲ Μπερζεράκ» τοῦ Ροστάν, μὲ Συρανὸ τὸν κ. Μυράτ καὶ Ρωξάνη τὴν κ. Κοτοπούλη. Ἐτοιμάζεται καὶ ὁ «Ἀετιδέας».

Τὴν Τρίτη, 7 τοῦ Αὐγούστου, στίς 9 τὴ νύχτα, μαζεύθηκαν τὰ μέλη τοῦ Προσδευτικοῦ Κέντρου σὲ γενικὴ συνεδρία στὸ κατάστημα τοῦ Μικρῆ Τευτόνια. Στὴ συνεδρία αὐτὴ ψηφίστηκαν 28 καινούργια μέλη καὶ γίνηκε συζήτηση γιὰ τὴν ἰδρυθῆ λογοτεχνικὸ τμημα. Γίνηκε καὶ πρόταση γιὰ τὴν συστηθῆ καὶ τμημα κοινωνιολογικὸ.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Κο Γ. Κ. Σταυροδόμι—Παραξενεύομαστε πολὺ γιὰ τὴν ἀντίληψη μερικῶν. Φαίνεται πὼς δὲν μπόρεσαν ἀκόμη νὰ καταλάβουν τὸ πρόγραμμα τοῦ περιοδικοῦ. Ἐμεῖς φταίμε; Ὁ σκοπὸς του εἶναι νὰ δείξῃ τὴ λογοτεχνία τῆς Πόλης. Γι' αὐτὸ περιορίζεται σ' αὐτή. Ἡ ἀθηναϊκὴ μόνο ἐπιχειρηματικὴ μπορεῖ νὰ εἶναι. Βέβαια. Λογοτεχνία μεγάλη δὲν ἔχουμε. Μικρὴ, μεγάλη ὅμως αὐτὴ εἶναι. Ἄν κάναμε κ' ἔμελλε τὸ περιοδικὸ μας, ὅπως μερικὰ ἄλλα περιοδικὰ, ποὺ βγαίνουν ἔξω ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ δὲν ἔχουνε διόλου τοπικὸ χαρακτῆρα, νομίζουμε πὼς δὲ θὰ κάναμε τίποτε. Τὴν ἀθηναϊκὴ φιλολογία μπορεῖ ὅποιος θέλει νὰ τὴν παρακολουθήσῃ στὰ ἀθηναϊκά περιοδικὰ. Ἐνα περιοδικὸ ποὺ βγαίνει σὲναν τόπο, νομίζουμε, πὼς πρέπει νάχῃ τὸ χωματισμὸ τοῦ τόπου αὐτοῦ. Ἄλλοιῶτα δὲν ἔχει τὸ λόγο του. Μ' αὐτὰ ποὺ λέμε δὲν ἀποκλείουμε τὴν πανελληνία λογοτεχνία. Ἀλλὰ τὸ πρόγραμμά μας εἶναι ρητό.

Κο Τ. Β. Μυσόπολη—Δὲν εἶναι τὸ μόνο γράμμα ποὺ πήραμε ἐναντίον τοῦ ἄρθρου τοῦ κ. Δ. Ζαχαριάδη, ποὺ δημοσιεύτηκε στὸν τελευταῖο ἀριθμὸ τῶν «Γραμμάτων» τῆς Ἀλεξάντρας. Ὅλα εἶχαν τὸ ἴδιο ὕφος. Ὅλα ὁμιλοῦσινε γιὰ ἐξημμένες κεφαλές καὶ πετοῦσαν ὀδύνης κραυγὴ, γιὰ τὴ λαγνικὴ τάση μερικῶν ἀπὸ τοὺς νέους ποιητῆς μας. Ἀλλὰ κανένα ἐπιστημονικὰ καὶ ἀνεπηρέαστα ἀπὸ τὸ ἠθικὸ κοινωνικὸ περιβάλλον, ποὺ μπορεῖ νὰ εἶναι μιὰ ψευτιά ἢ ἓνα φησίδι, δὲν πραγματεύτηκε τὸ ζήτημα. Ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴ γνώμη τοῦ κ. Δ. Ζαχαριάδη καὶ τῶν κ. κ. ἐπιστολογράφων, ἔμελλε ἔχουμε τὴν ἰδέα πὼς ἡ τέχνη δὲ γνωρίζει ἠθικὴ. Ἡδονισμός, αἰδώς, λαγνεία, αἰσχροτήτ., βρωμερότητα καὶ ἀγιοσύνη εἶναι θέματα ποὺ μπορεῖ νὰ τὰ πραγμα-

τευθῆ ἡ τέχνη καὶ νὰ δημιουργήσῃ ἀριστοτεχνήματα ὁ δημιουργός. Ἡ αἰδώς τῶν γυναικῶν μας, τῶν ἀδελφῶν μας καὶ τῶν μητέρων μας δὲ λαμβάνεται ὑπόψη. Γιατί ἡ τέχνη, ποὺ ἀγαπᾷ τὴν ἀλήθεια, δὲν ἀναγνωρίζει αὐτὴ τὴν αἰδώς, παρὰ μόνο ὅταν τῆς χρειαστῆ γιὰ θέμα. Πιστεύετε ὅτι μιὰ ἀνοιχτὴ περιγραφή, μιὰ βωμολοχὴ τέχνης ἠδονικῆ, μπορεῖ νὰ ἐπηρεάσῃ κακὰ τὶς παρθένας μας; Εἶναι τόσο ἄμαθες; Δὲ γνωρίζουν τί θὰ πῆ ἡδονὴ οὔτε κἀν ἀέρας τῆς ἠδονῆς; Γι' αὐτὸ βέβαια δὲν κοκκινίζουν ὅταν ἀκοῦνε στοὺς δρόμους ἀπὸ τὰ μαγκόπαιδα, ἀπὸ τοὺς μόρτηδες καὶ ἄλλους τὰ αἰσχρότερα λόγια. Μὰ θὰ πῆτε πρέπει νὰ μολύνεται μαῦτὰ κ' ἡ τέχνη; Ἡ δουλιὰ τῆς τέχνης εἶναι νὰ μπαίνει παντοῦ καὶ νὰ ἐξετάξῃ ὅλα τὰ συναισθήματα μας καὶ τοὺς πόθους μας. Ἡ στήλη αὐτὴ δὲν εἶναι κατάλληλη γιὰ νὰ μιλήσουμε σὲ πλάτος γιὰ ἓνα τέτοιο θέμα. Τὸ γράμμα σας ὅπως καὶ τῶν ἄλλων δὲν τὰ δημοσιεύομε, γιατί ποῦ καὶ ποῦ εἶναι κάπως πειραχτικὸ. Θὰ δημοσιεύσουμε ὅμως μελέτη σας ἀπάνω στὸ θέμα αὐτὸ καὶ ἂς μὴ συμφωνοῦμε. Φτάνει νὰ ἔχετε λογικὰ ἐπιχειρήματα. Ἐχετε ὅμως πάντα πρὸ ὀφθαλμῶ πὼς ἡ μόδα τῆς σεμνοτυφίας στὴν τέχνη, εἶναι μιὰ ἀρρώστια ποὺ πρέπει νὰ γιαιτρευθῆ.

Ἀναγνώστη, Σταυροδόμι—Παραπονεῖστε γιατί ὁ «Νουμᾶ» ἀναφέρει τὰ δημοτικὰ περιοδικὰ στὴ στήλη του «Χωρὶς γραμματόσημο» δὲν ἀναφέρει καὶ τὰ «Χρονικά». Καὶ ρωτᾶτε μήπως δὲ γνωρίζει τὴν ὑπαρξὴ τους. Αὐτὸ δὲν εἶναι δυνατό. Γιατί ἀκριβῶς λίγο πρὸ ἀπάνω, ἀπαντώντας σὲ κάποιον στὴν Ἀλεξάντρα, ποὺ ζητεῖ κάποιον φύλλο τῶν «Χρονικῶν» ἀναφέρει τὰ δύο πρῶτα στοιχεῖα, χάριν συντομίας βέβαια. Σὰ ρώτησαν ὅμως γιὰ τὰ δημοτικὰ περιοδικὰ, θὰ ἔλεγε δίχως ἄλλο. Αὐτὸ μὴν τὸ ἀποδίδετε σὲ κακία ἢ σὲ ἐπαγγελματικὸ κόλπο. Ὁ διευθυντῆς τοῦ «Νουμᾶ» ποὺ δούλεψε τόσο γιὰ τὴν ἰδέα, θὰ χαίρεται δίχως ἄλλο γιὰ τὴν ὑπαρξὴ τῶν Χρονικῶν, ἀφοῦ τὰ «Χρονικά» ἀγωνίζονται γιὰ τὴν ἴδια ἰδέα.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ. Περιοδικὸ λογοτεχνικὸ. Συνδρ. φρ. 10. Ἀλεξάντρα ΒΡ. 1146. Αἴγυπτος.

ΝΕΟΤΗΣ. Περιοδικὸ λογοτεχνικὸ. Συνδρ. μετζ. 2 γιὰ τὸ ἔξωτερικὸ φρ. 10. Ὀδὸς Γαλάζιο 30. Σμύρνη.

ΔΕΛΤΙΟ ΕΚΠ. ΟΜΙΛΟΥ. Παιδαγωγικὸ περιοδικὸ. Συνδρ. 10. δρ. Ὀδὸς Λέκα 4 Ἀθήνα.

Γ. ΕΓΓΛΕΖΑΚΗΣ. Ὀδοντοίατρος.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

Α. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ

Τυπογραφικὰ Καταστήματα

Π. ΑΓΓΕΛΙΔΟΥ καὶ ΣΙΑΣ

Γαλατᾶ ὁδὸς Κεμόντο Ἀριθμὸς 8